

HIRİSTİYAN EPİMETHEUS: BİR CARL SCHMITT BİYOGRAFİSİ*

Christian Epimetheus: A Carl Schmitt Biography

Funda Günsoy**

ÖZET

R.G.Collingwood, otobiyografik eseri *Bir Özyaşam Öyküsü*'nde, genç okuyuculara, okumalarında kılavuz feneri olarak hizmet edecek genel metodolojik bir maksim geliştirir: "Bir düşünürün öğretileri kendi kendine sorduğu sorulara verdiği yanıtlardan oluşur, sorulardan bir şey anlamayan birinin bu öğretilerden bir şey çıkarması beklenemez" (Collingwood 1996: 46). Collingwood'un "soru-yanıt mantığı" adını verdiği bu genel metodolojik maksimi, anlamının yanıtlardan ziyade sorular üstüne bina edildiği telkininden daha fazlasını içeren bir tarzda okumak mümkündür. İlkın, bir düşünürün "kendine sorduğu sorular", hayatın kendine özgü dinamik ritmi içinde sorunlar olarak tecrübe edilirler ve tarih içinde görünüşe çıkarlar. Tarihin düşünürün önüne koyduğu bu sorular, aynı anda onları hem yeniden-üreten hem de sorgulamaya açan kendi somut tarihsel bağlamları içinde anlaşılmayı gerektirirler. Zira, düşünürün konumlandığı "mevziinin somut tarihsel tespiti", düşüncelerine hakiki giriş yoludur (Collingwood 1996: 35-36, 48, 51; Meier 1998:131-132; Günsoy 2010b:1) Bu minvalde, bu yazı bir Alman hukukçu, politik aktör, politik teolog ve düşünür olarak Carl Schmitt'in entelektüel gelişim evrelerini gösteren bir biyografi sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Carl Schmitt, Biyografi, Katolisizm, Nazizm, Politik Olan, Nomos.

ABSTRACT

R. G. Collingwood in his *An Autobiography* has offered a general methodological maxim to be used by young readers as a guide: "a philosopher's doctrines are his answers to certain questions he has asked himself, and no one who does not understand what the questions are can hope to understand the doctrines" (Collingwood 1939:55). It is possible to interpret this formula which is called "a logic of ques-

* Bu makale TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu) 2219-Yurt Dışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı (Başvuru no: 1059B191501954) kapsamında verilen destek ile yazılmıştır.

** Doç. Dr. Funda Günsoy, fundam@yahoo.com. Halen Uludağ Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

tion and answer” by Collingwood (Collingwood 1939:36-37) in a way that includes more than merely the suggestion that the answer is based on very questions. First of all, the questions a philosopher asks himself/herself are experienced as problems in the dynamic rhythm of life and appear ves in history. These questions confronted by history require from a philosopher to understand them in their concrete context which is simultaneously both reproduced and open to interrogation. The “concrete historical determination of the position” that a philosopher is situated in is perceive by him/her as the true entrance to his/her thoughts. (Collingwood 1939: 37-42; Meier 1998:131-132; Herrero 2015: 4) In the manner sketched above, the purpose of this article is to offer a short biography which illustrates intellectual and personal stages of development of Carl Schmitt as a German political *jurist*, political *theologian*, political *actor* and political *philosopher*.

Keywords: Carl Schmitt, Biography, Catholicism, Nazism, The Political, Nomos.

GİRİŞ

Tu quis es veya “Sen kimsin?": “Bir solipsist”, “Nietzscheci bir nihilist” ya da “Nas-yonal Sosyalizmin *par excellence* peygamberi” veyahut Hans U. Wehler’in deyimiyle “müphem bir kıyamet çağında bir düzen fanatığı” mi?¹. 1947’de hapishanedeyken kaleme aldığı ve “pozitivizm denen şeyin pür nihilizm olduğunu bilen bir hukuk-çunun imdat çığı” olarak nitelediği *Ex Captivitate Salus*’ta Schmitt, Herrero’nun da ifade ettiği gibi, Yuhanna 1:19’u anımsatır tarzda, kendisini “varoluşsal bir vecd” haline sokan bu soruyu sorar.² Cevaplar çeşitlidir: kendi ifadesiyle, o, ilkin, “*Hristi-yan Epimetheus*un biçare, utanç verici ve hatta otantik örneği”dir. Grek mitolojisinde Epimetheus, düşünmeden eylemesiyle ya da önce eyleyip sonra düşünmesiyle karak-terize olan bir titandır. Bu haliyle, akıllı, yaratıcı ve ön-gören, önceden-gören ağabeyi Prometheus’un tam zıddıdır. Prometheus, Zeus’tan gelecek tüm hediyelere karşı onu uyarır. Ama Epimetheus bu uyarıyı unuttur, *Tanrıdan gelene* karşı koymaz ve ona *itaat* ederek Pandora’yı alıp onunla evlenir. Epimetheus’un unutkanlığı, tedbirsizliği ve düşüncesizliği, insan ırkının başına, daha önce hiç tanımadığı kötülükleri musallat

¹ Bkz., Meierhenrich J- Simons.O, “A Fanatic of Order in Epoch of Confusing Turmoil”, *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*, eds:J.Meierhenrich-O.Simons, Oxford University Press, 2017, s.12.

² Bkz.,Herrero, Montserrat, “Der Nomos der Erde and the Legitimacy for a New World Order”, *Constructing World Orders fifth Paneuropean International Relations Conference*, Taylor&Francis Publicatons, Lahey, 2004, s.8; *The Political Discourse of Carl Schmitt: A Mystic of Order*, Rowman&Littlefield Publishers, 2015, s.9. Schmitt’in kitap için seçtiği başlığın Latince olmasının yanı sıra seçilen sözcükler de anlamlıdır. Türkçeye *Esaretten Selamete* diye çevirebileceğimiz *Ex Captivitate Salus*’taki *Salus* çift anlamlıdır. Kelime anlamı itibariyle *Salus*, selamet, sağlık, başarı, iyi dilek demektir. Ancak *Salus*’un mitik anlamı daha vardır; *Salus*, yalnızca bireyi değil, *Salus Publica Populi Romani* (“Roma halkının kamusal refah tanrıçası”) ifadesinden de anlaşılabilceği gibi devleti de gözetip kolladığına inanılan sağlık ve başarı tanrıçasıdır.

eder. Anlaşılan o ki, Pandora'nın güzelliği ve cazibesi Epimetheus için ne kadar karşı konulmaz ise, Hitler'in iradesi de *Hristiyan* Epimetheus için o kadar karşı konulmaz olmuştur.³

Yakın dostu Ernst Jünger ile yaptığı bir sohbet esnasında ise, durumunu Herman Melville'in *Benito Cerono* adlı romanının kahramanı, köle gemisinin kaptanı Benito'ya benzetir. Köleler bir devrimle gemiyi ele geçirmiş ve kaptan Benito'yu devirip yönetime el koymuşlardır. Ama karşılaştıkları gemilere karşı zahiri kurtarmak için Benito'yu kaptan rolü oynamaya zorlamışlardır. Dışarıdan bakanlar, onu geminin kaptanı sanır, ama o, kaptan olmadığını bilir. Son olarak, Schmitt, "Syrakusa'nın Büyüsü"ne kapılan Platon'a ve nihayetinde Machiavelli'ye⁴ benzettiği durumunu, "kendini-aldatma" ve "büyük zafiyet" terimleri ile açıklamaya çalışır.⁵

Kimilerinin "yirminci yüzyılın Hobbes'u", kimilerinin ise "yirminci yüzyılın Donoso"su olarak selamladıkları, kendi ifadesiyle "jus publicum europaeum'un son bilinçli temsilcisi" Carl Schmitt kimdir? Carl Schmitt, 11 Haziran 1888'de, Plettenberg kasabasında doğar. Geniş bir ova üzerine kurulmuş olan kasaba, yeşilin maviiyle bulunduğu yüksek tepeleri, bir kırk pareyi andıran tarlaları, pencereleri meyve bahçelerine açılan ve ancak kartpostallarda görmeye alışık olduğumuz güzellikteki evleriyle kentin karmaşasından çok uzak bir manzara sunar. Coğrafi olarak kasaba, on altı federal eyaletten (*Bundesländer*) oluşan Almanya'nın, yüzölçümü bakımından en geniş eyaleti olan Kuzey-Ren Westfalya (*Nordrhein-Westfalen*) sınırları içinde yer alır. Ren nehrinin yukarısını içine alan bölge, Belçika, Hollanda ve Hessen eyaletine komşudur. Bölgenin batı ucunda yer alan Plettenberg ise, Fransa ile sınırdadır. Onları ayıran aradaki Ren nehridir ve nehrin diğer tarafında Moselle vardır.

Schmitt ailesi Plettenberg kasabasına nehrin diğer tarafından, Moselle şehrinde göç etmişlerdir. Moselle, ülkenin doğusunda Almanya sınırına yakın Alsace-Lorraine bölgesi içinde yer alır. Fransa ile Almanya arasında sürekli rekabet ve çatışma

³ Bendersky, Joseph W, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, Princeton University Press, 1983, ss.262-264; Meier, Heinrich, *The Lesson of Carl Schmitt*, trans.M.Brainard, The University of Chicago Press, 1998, s.5. Schmitt 1933'te verdiği bir konferansta, "bir kişinin iradesini izlemenin de bir *nomos* olduğunu" söyleyen Herakleitos'a referansla "Hitler'in iradesinin Alman Halkının *nomos*'u" olduğunu öne sürer. Bkz.,Palaver, W, "Carl Schmitt on Nomos and Space", *Telos*, issue 106, winter 1996, s. 9 dip5.

⁴ Schmitt kendi durumunu Machiavelli'nin kaderine benzetir. Hatta kendi evine, Machiavelli'nin Medici ailesinin desteğini kaybedip politikanın dışına sürüldükten sonra yaşadığı yer olan San Casciano dermiş. Ancak, *Political Theology II*'nin editörleri M. Hoelzl ve G.Ward, San Casciano adının Roma imparatoru Diocletian tarafından ölüme mahkum edilen ve bizzat kendi öğrencileri tarafından öldürülen aziz Cassian'ı da ima ettiğine dikkat çekerler. Bkz.,Schmitt, Carl, *Political Theology II*, Polity Press, 2008, s.2.

⁵ 50.yaşına girmeden önceki akşam yemeğinde Schmitt dostlarına şöyle seslenir: "Her biriniz benim büyük zafiyetimi, merakımı, coşkumu, kendimi aldatma kapasitemi bilirsiniz". Bkz.,Meier, Heinrich, *The Lesson of Carl Schmitt*, s.135, dip 34.

kaynağı olan bu bölge, 1871 Frankfurt Barış Antlaşmasıyla Almanya sınırları içine dâhil edilir. Fakat Birinci Dünya Savaşında Almanya'nın yenilmesi sonucunda imzalanan Versailles antlaşması gereği, yeniden Fransız topraklarına katılır.⁶ Schmitt ailesi Plettenberg'e göç ederken, akrabalarının büyük bir kısmını Moselle'de bırakırlar. Bu sebeple, Moselle ile ilişkilerini hiçbir zaman kesmezler. Ancak, Schmitt'i Moselle'e bağlayan şey, yalnızca geride kalan akrabaları değildir; Moselle şarabı favorisidir ve yumuşak mizacını kendisine benzettiği Moselle nehrinin dinginliğinde, kendi aksini görür; "Benim doğam sakin, sessiz ve yumuşaktır, durgun bir nehir gibi, Moselle gibi"⁷

Schmitt için Moselle'in asıl anlamı, politik tarihi, geleneği ve entelektüel biriki-miyle zengin Roma kültürünün mirasçısı olmasında yatmaktadır. "Latin berraklığı" ile "Germen sisleri" arasına kalın bir hat çeken bir tonda Schmitt, "ben orijin, gelenek ve hukuk bakımından bir Romalıyım"⁸ demiştir. Bu niteleme, Fransa ile Almanya arasında nehrin çizdiği doğal sınırdan çok daha derin bir sınırın varlığını ima eder. Schmitt'in hayatında bu sınır, ilkin, sosyal ve kültürel bir sistem olarak Roma Katolisizmi adıyla görünüşe çıkar.

Roma Katolisizmi çeşitli bileşenlerden oluşur. Fakat, Schmitt için Roma Katolisizminin hayranlık uyandıran en önemli özelliği, en başında Papa'nın bulunduğu hiyerarşik piskoposluk yapısıyla Kilise Kurumudur.⁹ Katolik Kilisesi, Hıristiyan ortaçağı boyunca, Papa-İmparatorun yüce gücü (*summa potestas*) altında dünyevi iktidar

⁶ Versailles Antlaşması, başkaca şeylerin yanı sıra, 1923'te Ruhr vadisinin Fransız ve Belçika askerlerince işgal edilmesini ve Schmitt'in yaşadığı bölge Rhineland'ın askerden arındırılmasını şart koşar. Bu durum, Schmitt'te derin bir travma yaratır. Bkz., Balakrishnan, Gopal, *The Enemy: An Intellectual Portrait of Carl Schmitt*, Verso, NY, 2000, ss.79-82. Schmitt'e göre, Versailles antlaşması egemen devletler düzeni olarak *jus publicum Europaeum*'un sonunu ve liberal-emperyal yeni bir dünya düzeninin başlangıcını imler. Çünkü bu antlaşma, "egemenlik", "özgürlük", "kendi kaderini tayin etme" ve "bağımsızlık" gibi kavramları anlamsızlaştırarak 16.yüzyıldan bu yana kendi ülkesinde bağımsız olan bir devletin egemenliğini ortadan kaldırır. Başka ülkelere bağımlı olan bir devletin egemenliğinden ve bağımsızlığından söz etmek imkânsızdır. Bir devletin kendi egemenliği açısından tehlikeli ya da gerekli bulduğu şey, kontrolü elinde bulduran güç tarafından uluslararası hukukun ilgisi şeklinde yorumlanabilir. Nitekim, Avrupa dışı alanlara genişleyen uluslararası hukuk, tam egemen bir devlet olarak Almanya'nın kendi bağımsız statüsünü restore etme çabasını da suç saymıştır. Hatta öyle ki, Schmitt büyük bir ironiyle, sözelimi işgal edilmiş Rhineland'da bir pazar günü Alman askeri bandosu askeri bir marş çalacak olsa, müttefik kuvvetlerinin pekala bunu askeri bir saldırı olarak yorumlayabileceklerini söyler. Bkz., Koskenniemi, Martti, "Carl Schmitt and International Law", *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*, eds: J. Meierhenrich-O. Simons, ss.598-599; Scheuerman, William E, *Carl Schmitt: The End of Law*, Rowman&Littlefield Publishers, 1999, s.160.

⁷ Schmitt'ten akt, Bendersky, Joseph W, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.5; Sherratt, Yvonne, *Hitler's Philosophers*, Yale University Press, 2013, ss.92-93.

⁸ Schmitt'ten akt, Palaver, W, "Carl Schmitt on Nomos and Space", s. 13 dip 52.

⁹ Bkz., Schmitt, Carl, *Roman Catholicism and Political Form*, trans: G. L. Ulmen, Greenwood Publishing Group, 1996. ss. 8,14,21.

ile tinsel otoriteyi (*auctoritas*) kendi bünyesinde birleştirmiş ve hiyerarşik düzeniyle mutlak monarşinin ilk örneği olmuştur.¹⁰ Ancak Schmitt'in Kilise'nin gücüne duyduğu hayranlık, uzak bir geçmişe duyulan nostaljinin ürünü değildir. Çünkü, Prusya monarşisinin talepleri ile dinsel inançları ve yaşam tarzı arasında sıkışan Schmitt için, “ya devlete ya da *Respublica Christiana* (Hıristiyan Cumhuriyeti)’ya sadakat ikilemi” içinde ortaya çıkan çatışma, uzak geçmişte kalmış değildir. Schmitt doğumuyla birlikte kendisini bir çatışmanın içinde bulur. Alman toplumunda bu çatışma, Katoliklik-Protestanlık formunu alır.

Katolik Köken ve *Kulturkampf*

Schmitt, I. William'ın öldüğü yıl olan 1888'de oldukça yoksul bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelir. Demiryolunda işçi olarak çalışan baba Johann ve ev hanımı anne Louise, dindar birer Katoliktirler. Buna uygun olarak, çocuklarını dini ritüellere ve kurallara sıkı sıkıya bağlı bir şekilde yetiştirirler. Ailenin dini bağlılıkları öylesine kuvvetlidir ki, Carl'ın üç büyük amcası da papazdır. Politik açıdan, baba Johann da dâhil, tüm aile üyeleri Katolik Merkez Parti'nin daimi üyeleridir. Doğal olarak babası Carl'ın da papaz olmasını istemiştir. Zira, Protestan çoğunluk karşısında azınlık durumunda olan Katolikler için kiliseye katılım sosyal saygı görmenin en temel yoludur.¹¹

Ailesinin isteği doğrultusunda ilk formel eğitimini Katolik bir okulda alır. Ancak anne Louise'in oğlunun daha seküler bir eğitim alması isteği baskın gelir ve Schmitt 1900'de, Katolik olmakla birlikte daha seküler bir eğitim veren insan bilimleri ağırlıklı bir *Gymnasium*a devam eder.¹² Latince, Grekçe gibi klasik dillerin yanı sıra İtalyanca, İspanyolca gibi modern dillerden bazılarını da öğrenir. Aynı zamanda matematik ve doğa bilimleri okur. Burada Darwinci görüşle ve Alman idealizmiyle tanışmanın yanı sıra David Friedrich Strauss'un Katolikler tarafından lanetlenmiş *Das Leben Jesu* [İsa'nın Yaşamı] adlı kitabını okur.¹³

Bendersky, *Gymnasium*'da aldığı seküler eğitime rağmen, genç Schmitt'in dini inançlarının, tüm materyalist felsefelere ve hayatın materyalist yorumlarına kuşkuyla ve hatta nefretle bakacak denli kuvvetli olduğunu belirtir. Ancak, *Gymnasium* eği-

¹⁰ Bkz., Sacerdoti, Gilberto, *Kurban ve Egemenlik*, çev. Zuhul Yılmaz, Dost Kitabevi Yay, 2007, ss. 106-108, 110 dip 30, 142.

¹¹ Bkz., Balakrishnan, Gopal, *The Enemy: An Intellectual Portrait of Carl Schmitt*, s.12.

¹² Schmitt'in eğitim gördüğü yıllarda, Almanya'da, hepsi de dokuz yaş erkek çocuklarına yönelik eğitim veren üç farklı tipte okul vardır: *Gymnasium*, *Realgymnasium* ve *Oberrealschule*. *Gymnasium*'da eğitim Latince ve Grekçe ağırlıklıdır. *Oberrealschule*'de eski dilde eğitim verilmez ama Fransızca ve İngilizce ağırlıklıdır. Aynı zamanda, matematik ve doğa bilimleri okutulur. *Realgymnasium* ise, her iki okulun müfredatını içerir ve dolayısıyla her ikisinden de daha kapsamlı bir eğitim verir. Bkz., Ringer, Fritz., *The Decline of the German Mandarins*, Wesleyan University Press, 1990, s.31.

¹³ Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s. 6

timinin, dini kimliği ile ulusal kimliği arasında varolan bölünmeyi daha da derinleştirdiğinden Bendersky'nin de şüphesi yoktur.¹⁴ Keza, Mehring de, her ne kadar Kilise'ye karşı dini bireyciliğin yanında saf tutmuş olsa da, I. Dünya Savaşı boyunca Schmitt'in kendisini Katolik bir entelektüel olarak takdim ettiğini ve o yıllarda bir devlet-kilise düalizmi geliştirdiğini öne sürer.¹⁵

Esasında, Schmitt'in kendi şahsında derinden hissettiği bu gerilimin, Alman toplumunda olgusal bir karşılığı ve adı vardır; *Kulturkampf* (Kültür çatışması). Fransa ve İngiltere ile karşılaştırıldığında, on dokuzuncu yüzyıl Almanya'sında iki temel olgu göze çarpar: politik birlikten yoksunluk ve iktisadi gelişimin gecikmişliği.¹⁶ 1871'den önce Alman coğrafyası, Avusturya ve Prusya'nın temsil ettiği iki ana güç ile Alman Konfederasyonu çatısı altında birleştirilmiş bir grup irili ufaklı prenslikten oluşur. Almanya'nın politik alandaki bütünlükten uzak görüntüsü, 1862'de Otto von Bismarck'ın Prusya başbakanlığına atanmasıyla değişmeye başlar. Devletin nefsi müdafaasını her şeyin ölçüsü kılan ve bu uğurda her tür aracı mubah sayan Bismarck'a göre, Prusya'nın önderliğinde gerçekleştirilecek Alman birliği ülküsünün, İngiliz usulü liberal parlamenter sistemle, parlamento kararlarıyla ya da parti siyasetiyle hiçbir ilgisi yoktur. Tek çare "kan ve demir", askerler ve ordudur. Nihayetinde, 1871'de, Bismarck'ın çıplak militarizmi savunan politikalarıyla, Almanya "...ancak çılğın insanların peşinden koştuğu bir rüya"yı, Alman birliğini (*Deutscher Bund*) gerçekleştirmeyi başarır.¹⁷

Bismarck'ın Protestan bir Alman İmparatorluğu kurması, Katolik bölgelerin gözden çıkarılması pahasına gerçekleştirilmiştir.¹⁸ Schmitt'in yaşadığı Ren bölgesinde hâkim mezhep Katolisizm olmakla birlikte, Almanya'nın geneli dikkate alındığında, hâkim mezhep Protestanlıktır. Bu sebeple, Katolik azınlık ile Protestan yönetim arasındaki ilişki, Katoliklerin dini ve kültürel otonomi talebi ile otoritaryan yönetimin bu talebin bölücü-ayrılıkçı etkilerine karşı keskin bir panzehir üretmesi şeklinde cereyan eder.¹⁹

¹⁴ Bkz., a.g.e., s.7.

¹⁵ Mehring, Reinhard, "A Catholic Layman of German Nationality and Citizenship?", *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*, s.77.

¹⁶ Almanya'nın politik birlikten yoksunluğunu, Friedrich Schiller, şöyle dile getirir: "Almanya? Ama nerede? Öyle bir ülke bulamıyorum...". Bkz., Schulze, Hagen, *Avrupa'da Ulus ve Devlet*, çev. Timuçin Binder, Literatür Yay, 2005, s. 114; Giddens, Anthony, *Siyaset, Sosyoloji ve Toplumsal Teori*, çev. Tuncay Birkan, Metis Yay, İstanbul, 1996, s. 27.

¹⁷ Bkz., Lee, Stephen J, *Avrupa Tarihinden Kesitler 1789-1980*, çev. S.Aktur, Dost Yayınları, 2002, ss. 101, 105-107; Schulze, Hagen, *Avrupa'da Ulus ve Devlet*, s.195.

¹⁸ Birleşmeden önce, Alman Konfederasyonu'nda nüfusun yarısından fazlası Katolik olmasına rağmen, Avusturya'nın dışarıda bırakılmasıyla gerçekleşen birleşmeden sonra, bu oran %37'e kadar düşmüştür. Bkz., Lee, Stephen J, *Avrupa Tarihinden Kesitler 1789-1980*, s.135.

¹⁹ Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, ss. 3-5; Balakrishnan, Gopal, *The Enemy* ss.53-54. Protestan yönetim ile Katolik azınlık arasındaki ilişkinin bu tarzda gelişmesinin temel

Schmitt'e göre, Bismarck'ın Avusturya ile Fransa arasında olası bir Katolik ittifaktan ve bu ittifakın, İspanya, Latin Amerika, Rhineland ve Bavaria dahil tüm Katolik güçleri içine alacak şekilde genişlemesinden duyduğu korku *Kulturkampf*'in ana nedendir.²⁰ Bismarck'ın Alman Katoliklerinin Papa'ya ve hatta Katolik Fransa'ya daha fazla bağlılık gösterdikleri iddiası ve "anti-ulusal" Katolisizm tehdidi, Kiliseyle mücadelesinin, Kilisenin kurumsal gücünü azaltma çabasının ve bu amaçla çıkarılan yasaların temel gerekçesini oluşturur.²¹ Bu bağlamda, okulların devlet tarafından denetlenmesi, rahiplerin eğitiminin ve atanmasının devletin yetki alanına alınması gibi yeni çıkarılan yasalar, "yalnızca Vatikan'ın ruhban sınıfının eğitimi hususunda mutlak özgürlük talebine değil, devlet *karşısında* etik üstünlük varsayımına da" meydan okur.²² Dolayısıyla, Bismarck'ın da ifade ettiği gibi, sorun hiçbir şekilde dinsel değildir; politiktir.²³ Ancak, 1878'de Bismarck, *Kulturkampf*'in başarısızlığını teslim ederek, Kiliseyle ve Alman Katolikleriyle barışmanın yollarını aramaya başlar. Sonraki olumlu politik gelişmelere rağmen, Alman Katolikleri ile diğer Almanlar arasındaki ince ve keskin sosyo-kültürel hat varlığını korur. Alman Katolikleri, kendi gazetelerini, okullarını, üniversitelerini kurarak sınırları bir şekilde belirlenmiş Katolik bir toplum içinde yaşamaya devam ederler.²⁴

Mandarin Entelektüeller ve *Bildung*

Schmitt, *Gymnasium*'daki eğitimini tamamladıktan sonra, 1907'de o sıralarda dünyanın en iyi üniversitelerinden biri olan Berlin Friedrich-Wilhelm Üniversitesine gider. Ekonomik koşulları, sınıfsal kökeni ve sosyal çevresi düşünüldüğünde, kısa süreli mesleki bir eğitim yerine üniversiteye gitme yönündeki bu kararı, Schmitt'in güçlü iradesinin ve azminin bir göstergesi olarak görmek gerekir. Başlangıçta, filoloji öğrenimi görmeyi tasarlar. Fakat Lorraine'deki zengin ve başarılı amcasının tavsiyesi üzerine hukuk okumaya karar verir.

sebebi, taht ile mihrap, monarşi ile kilise, Prusya kralı ile Ren piskoposu arasındaki çatışmadır. 1830'larda Ren piskoposunun, farklı mezhep ve milletten iki insanın evliliğinden doğan çocuğun Katolik sayılması gerektiği iddiası, 1870'de Vatikan Konsülü'nün monarşi karşısında papalık kurumuna üstünlük atfeden ve hatta "papalığı mutlak bir monarşi statüsüne yükselten" Papanın yanılmazlığının ilanı, Bismarck'ın Katolisizmi bir tehdit olarak algılamasına zemin hazırlar. Bunun sonucunda Bismarck, Katolisizmin bölücü politik etkilerine karşı bir dizi önlem ya da çözüm olarak *Kulturkampf*'i tasarlar. Gottfried, Paul Edward, *Carl Schmitt: Politics and Theory*, Greenwood Press, USA, 1990, ss.15-16.

²⁰ Bkz., Schmitt, Carl, "The Unknown Donoso Cortes", trans. Mark Grzeskowiak, *Telos*, issue 125, fall 2002, ss.82-83.

²¹ Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, ss. 3-5; Lee, Stephen J, *Avrupa Tarihinden Kesitler 1789-1980*, ss. 101, 105-107.

²² Bkz., Schmitt, Carl, *Roman Catholicism and Political Form*, s. 39 dip 2.

²³ Bkz., Lee, Stephen J, *Avrupa Tarihinden Kesitler 1789-1980*, s. 136.

²⁴ Bkz., Balakrishnan, Gopal, *The Enemy*, ss. 11-12; Gottfried, Paul Edward, *Carl Schmitt: Politics and Theory*, s.15-16.

Schmitt'in üniversite eğitimi kararının ardında, yoksul ama zeki bir gencin kişisel hırslarının yanı sıra II. Wilhelm Almanya'sının değişen sosyal şartlarının da payı vardır. Bendersky, o yıllarda Schmitt'in yükselme hırslarıyla dolu genç bir adam olduğunu ve iyi bir kariyer yaparak hor görülen sınıfsal kökenini aşma arzusuyla yanıp tutuştuğunu belirtir.²⁵ Ne soylu ne de zengin olan Schmitt gibi Katolik bir taşralı için ve aslında benzer arkaplanı paylaşan tüm Almanlar için parlak bir geleceğe açılan tek bir kapı vardır; üniversite eğitimi.

Sanayileşmesini geç tamamlamış olsa da, İngiltere ve Fransa ile karşılaştırıldığında Almanya eğitim devrimini çok daha önce, 1800'lerde gerçekleştiren bir ülkedir. Bu devrimin en önemli parçası, Alman Üniversitelerinde gerçekleştirilen reformdur.²⁶ Bu reform hareketi, toprak aristokrasisinin ekonomik ve politik gücünün dışında, Alman toplumunda yeni bir sınıfı ortaya çıkarır: Alman entelektüel sınıfı, eğitilmiş akademik aristokrasi veya Fritz Ringer'in adlandırdığı şekilde "mandarin entelektüeller".²⁷

Mandarin, eski Çin'de krallık soyundan gelmeyen ve dolayısıyla soylu sınıfa ait olmayan fakat zorlu bir eğitimden geçerek buldukları konuma yükselen bürokratlar için kullanılan bir terimdir. Ringer, Alman entelektüel sınıfını "mandarin entelektüeller" olarak adlandırırken, seçilmelerinde soyluluğun ya da zenginliğin değil liyakat ölçülerinin geçerli olduğu Çin'deki bu eğitilmiş sınıfa göndermede bulunur. Hakikaten de, Alman entelektüelleri, sınıfsal kökenleri, eğitim süreçleri ve monarşiyle ya da devletle ilişkileri bakımından Çin'deki mandarinlere benzerler. "Mandarin entelektüeller", doktorları, hukukçuları, öğretmenleri, yüksek düzeydeki memurları, yazarları, yayıncıları içine alan toplumsal bir sınıftır. Fakat ana gövde, esas olarak üniversite profesörlerinden oluşur.²⁸

Sosyal statüleri ve eğitim düzeyleri bakımından görece homojen entelektüel bir zümre oluşturan Alman akademik eliti, toplum içindeki statülerini zenginliğe ya da miras alınan unvanlara değil eğitime borçludur.²⁹ Bu sınıf için sosyal saygınlık kazanmanın yegâne yolu bir üniversite derecesi almaktır. Dolayısıyla, üniversite eğitimi, Schmitt gibi ne soylu bir sınıftan gelen ne de zengin olan "mandarin entelektüeller" için saygınlık ve başarılı kamusal hayata açılan tek kapıdır.

Alman mandarinleri, bir tür tinsel (spiritual) aristokrasi olarak kabul görmeyi ve öğrenimleri yoluyla kökenlerini ve sınıflarını aşmayı talep ederler. Kendilerini kültürlü insanlar olarak görürler ve kişisel "kendini

²⁵ Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.7.

²⁶ Bkz., Ringer, Fritz, *Weber'in Metodolojisi*, çev: M.Küçük, Doğu-Batı Yay, Ankara, 2003, ss.10-16.

²⁷ Ringer, bu eğitilmiş yüksek orta sınıfın doğuşunu on sekizinci yüzyıla kayıtlamakla birlikte, esas olarak 1890-1933 arası döneme odaklanır.

²⁸ Bkz., Ringer, Fritz, *The Decline of the German Mandarins*, ss.5-6; Schulze, Hagen, *Avrupa'da Ulus ve Devlet*, ss.130-131.

²⁹ Bkz., Ringer, Fritz, a.g.e., ss.vii-ix, 3.

yetiştirme” idealleri tüm öğrenim anlayışlarını etkiler. Eğitimden tinsel soylulaşma bekleyerek, “salt” pratik bilgi, moral ve duygusal açıdan nötr analiz teknikleri arayışını reddederler. Tersine, öğrenimi, içinde saygın kaynaklarla temasa geçileceği ve bu kaynakların tinsel muhtevalarının absorbe edileceği, öyle ki yok edilemez tinsel bir yüceliğin öğrenciyeye tevdi edileceği bir süreç olarak görürler.³⁰

Alman üniversitelerinde gerçekleştirilen reform hareketi, öncelikle “*Bildung* idealinden, Alman idealist felsefesinden ve Greklere duyulan hayranlıktan” esinlenmiş olduğundan, eğitim (*Erziehung*) ancak kavramsal müttefiki *Bildung* ile birlikte düşünülebilir. Kişinin kendi kendini yetiştirmesi ve geliştirmesi anlamına gelen *Bildung*, Ringer’e göre, “Alman *Bildungsbürgertum*’un, eğitilmiş orta sınıfın ideolojisini donatmaya başlar”.³¹ *Bildung* ideali, bireyin kendi potansiyelini ancak büyük eserlerle kuracağı yorumlayıcı ilişki sonucunda gerçekleştirebileceğini vurgular. Bu da faydacı bir özellik sergileyen doğa bilimleriyle değil filoloji ve tarih disiplinleri ile mümkündür. Bu sebeple, Alman mandarinleri, “ruhun kültürel çevre yoluyla şekillenmesi”, tinsel soylulaşma ve “içsel birlik” anlamlarına gelen *Bildungu*, öncelikle, karakter tamlığına gönderen ve bu sebeple salt “bilgiden daha fazla”sını içeren bir tarzda kullanırlar.³²

Bildung kavramı, modern Alman politik geleneği içinde de merkezi bir rol oynar. Alman entelektüellerinin politika karşısındaki tutumları ve genelde devlet anlayışları, *Bildung* idealinin normlarıyla tutarlıdır. Kendilerini pür *Wissenschaft* savunucuları olarak tanımladıkları için, güncel politikanın üstünde ve dışında durmaya büyük bir çaba gösterirler. Devlet hakkında soyut felsefi bir düzeyde konuşmayı tercih ederler, güncel politik sorunlar hakkında ise konuşmamayı. Alman entelektüel geleneğinin odağında, *Bildung* modeli uyarınca, kamu yaşamından ya da kamuyu ilgilendiren olaylardan ziyade bireyin moral ve entelektüel gelişimi vardır. Bu anlayış, Alman entelektüellerine özgü genel apolitizasyon halini besleyen ana damarlardan biridir.³³

Alman profesörlerinin ve entelektüellerinin politikaya karşı bu apolitik, antipatik ve idealist tavrı karşısında bir başka düşünürler grubu daha vardır: Max Weber, Friedrich Meinecke, Ernst Troeltsch, Alfred Weber, Ferdinand Tönnies.³⁴ Üniversite yıllarının apolitik genç Schmitt’i, çok geçmeden, somut politik gerçeklikleri göz ardı ederek devleti ahlaki bir çerçevede tanımlayan ve devlet gücünün bölünmesini savunan Alman entelektüellerini meşruiyet krizine yol açtıkları gerekçesiyle eleştirecek ve Weberyen bir düşünce geleneği çizgisine doğru kayacaktır.

³⁰ Bkz.,Ringer, Fritz, *The Decline of the German Mandarins*, s. 9.

³¹ Bkz.,Ringer, Fritz, *Weber’in Metodolojisi*, s. 11.

³² Bkz.,Ringer, Fritz, *The Decline of the German Mandarins*, ss.20-21, 86-88,104,115.

³³ Bkz.,a.g.e.,ss. 102-120;Schulze, Hagen, *Avrupa’da Ulus ve Devlet*, s.132.

³⁴ Bkz., Ringer, Fritz, *The Decline of the German Mandarins*, ss.191-192, 356.

Üniversite Yılları: Pozitivizm ve Yeni-Kantçılık

Schmitt, 1907'de, tam da Mandarin idealin merkezi sayılan Berlin Üniversitesine geldiğinde, parlak bir geleceğin ve yepyeni bir hayatın rüyasını görmeye çoktan başlamıştır. İhtirası, hırısı ve peşinden koştuğu düşleri, onu üniversite kapısına getirmiştir getirmesine; ama “gücün, paranın ve modern kültürün dev metropolisi” Berlin, onun gibi küçük bir kasabadan gelen biri için, büyüleyici olduğu kadar huzursuz edici bir şehirdir de. Schmitt, daha sonraları, Berlin'in bu kozmopolit dünyasında geçirdiği o yıllardan şöyle söz eder.

İçimde derin bir saygı duygusu ile Üniversiteye girdim: oranın yüksek bir tinsellik tapınağı olduğunu düşünüyordum. Fakat orada gördüğüm kült mutlak ölçüde kafa karıştırıcı idi ve bende kendisine katılma isteği uyandırmadı. Bu kültün rahipleri her nasılsa hep muhaliftiler ve bilhassa kendileriyle meşguldüler. Hem donanımlı hem çılgın bir benliği temsil ediyorlardı. Onların tam donanımlı coşkunluklarının iç çelişkisi içinde üstünde yürüdükleri zemin, bizzat kendilerini sergiledikleri bir sahneye dönüşmüştü. Bütün çağ bir sahne ve tapınak bir tiyatro gibi hissediliyordu³⁵...Ben mütevazı bir soydan gelen gösterişsiz genç bir adamdım. Ne yönetici ne de yönetici olmayan tabakaya aittim. Bu demektir ki ben, tümüyle karanlıkta durarak, durduğum bu karanlıktan parlak bir odaya bakmaktaydım. İçimi dolduran hüznün duygusu, beni daha soğuk ve mesafeli hale getirdi ve diğerlerinde de güvensizlik ve antipati yarattı. Yönetici tabaka, kendilerine dâhil etmeyi başaramadığı herkesi heterojen olarak gördü. [Bu insanların] önlerine adapte olma ya da dışarıda durma seçenekleri kondu. Bu yüzden ben dışarıda kaldım.³⁶

Herhangi bir parti ya da çevrenin mensubu ol(a)mayan, kendi ifadesiyle “kendisini karanlıkta bırakan iki koruyucu meleği tevazusu ve yoksulluğu” sayesinde üstünde durduğu o karanlıktan “coşkulu bir mesafeyi” seyre dalan Schmitt, iki dönem sonra Berlin'den ayrılır ve hukuk öğrenimine önce Münih sonra Strassburg'da devam eder. O yıllarda yeni-Kantçılığın etkisinde olan genç Schmitt'in, hukuk öğrenimini sürdürmek için Strassburg Üniversitesini seçmesi anlamlıdır. Zira Strassburg Üniversitesi, Heidelberg ve Freiburg gibi, pozitivizm karşıtı ve yeni-Kantçı düşüncenin merkezidir.³⁷

Schmitt'in hukuk öğrenimine başladığı yıllar, genelde “pozitivizmin düşüncenin tüm alanlarına tedricen sirayet ettiği”³⁸ ve özelde Alman akademik hukuk dünyasında

³⁵ Schmitt'ten akt, Herrero, Montserrat, *The Political Discourse of Carl Schmitt: A Mystic of Order*, s.9.

³⁶ Schmitt'ten akt, Balakrishnan, Gopal, *The Enemy*, s. 13.

³⁷ Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s. 9.

³⁸ Bkz., Sabine, George, “Review: The Decline of Liberalism as an Ideology with Particular Reference to German Politico-Legal Thought”, *The Philosophical Review*, vol.53, no.5, sep 1944, s. 506.

“hukuki pozitivizm”in (*legal positivism*) egemenliğini ilan ettiği döneme denk gelir. Hukuki pozitivizmi, ‘olgular’ ile ‘değerler’, ‘olan’ ile ‘olması gereken’ arasında ayırım yapan, bilimsel bilginin konusunu gözlemlenebilir ve ölçülebilir olanla sınırlayan pozitivist yaklaşımın hukuk alanına taşınmış formu olarak tanımlayabiliriz.³⁹ 1870’lerde Paul Laband ve Carl Friedrich von Gerber tarafından formüle edilen hukuki pozitivizm, hukuki düzeni tek gerçeklik addeder ve yürürlükteki hukukunkiyle uyuşmayan adalet taleplerini öznel kabul eder. Buna göre, devletin koyduğu ve bu bakımdan devlet iradesini cisimleştiren pozitif hukuk, mantıksal olarak tutarlı, tümdengelimsel bir metotla “daha genel kavramlara dek geri götürülebilen müstakil hukuki normlar” dizgesidir. Hukuki düzen “bir normlar sistemi”dir⁴⁰ ve hukuk bir amaç değil “cebri bir düzenin özgül sosyal tekniği”dir.⁴¹ Bu bakımdan, Laband’a göre,

tarihsel, politik ve felsefi mülahazalar kendi içlerinde ve kendileri bakımından değerli olmakla beraber, yapıcı ve yaratıcı çalışmanın yeterliliğini gizlemeye yarayarak somut hukuki materyalin dogmatigi için fazlasıyla önemsizdirler.⁴²

Bu bağlamda, hukuki pozitivizm doğal hukukun evrenselci dilini reddederek hukuki düzeni hem politikadan hem de ahlaktan bağımsız bir normlar sistemi olarak ele alır. Laband ve takipçilerine göre, hukukun geçerliliğinden bahsedebilmenin koşulu, onun değerler ya da duygular gibi sübjektif unsurlardan ve politika, tarih ya da felsefe gibi hukuk dışı faktörlerden arınmış bir normlar dizgesi olmasına bağlıdır.⁴³ Genç Schmitt’in Labandçı okulun hukuki pozitivizmine karşı çıkararak yeni-Kantçılığa yönelişinin ardında, okulun hukuku ahlaktan ayıran “legalizm”inin yanı sıra hukuku devletin yaratımı ve egemen iradenin idari ve askeri nitelikteki emirlerinin toplamı olarak gören “etatist monizm”i yatar. Hukuki pozitivist için hukuki düzen,

³⁹ Konu hakkında kısa bir literatür taraması bile, hukuki pozitivizmin tespit edilebilir tek bir formunun olmadığını göstermeye yetecektir. Sözelimi, Stanley L Paulson, dört tür hukuki pozitivizmden söz eder. (“The Theory Public Law in Germany 1914-1945”, *Oxford Journal of Legal Studies*, vol.25, no.3, Oxford University Press, 2005, s. 527, dip 11) Ancak yine de, Hans Morgenthau’yu izleyerek, yukarıdaki gibi genel bir tanım yapmak mümkündür. Bkz, Morgenthau, Hans, “Positivism, Functionalism and International Law”, *The American Journal of International Law*, vol.34, no.2, 1940, ss.261-262; Öktem, Niyazi-Türkbağ, Ahmet Ulvi, *Felsefe, Sosyoloji, Hukuk ve Devlet*, Der Yayınları, İstanbul, 2001, ss.381-383,391-395.

⁴⁰ Bkz.,Kelsen, Hans, *General Theory of Law and State*, trans.A. Wedberg, Russell&Russell, NY, 1945, s.110.

⁴¹ Bkz., a.g.e., s. 20

⁴² Laband’dan akt, Paulson, Stanley L, “The Theory Public Law in Germany 1914-1945”, s.528.

⁴³ Bkz, Morgenthau, Hans, “Positivism, Functionalism and International Law”, ss.261-262; Orlov, Dietrich, “Review: Popular Sovereignty and the Crisis of German Constitutional Law: The Theory and Practice of Weimar Constitutionalism”, *The Journal of Modern History*, vol.71, no.4, dec 1999, (995-998) s.996.

yalnızca, devlet tarafından tayin edilmiş ve mahkeme kararlarıyla varlığı tasdik olunan kurallar ve yasalarla sınırlıdır. Dolayısıyla, pozitivist hukuk, “tecrübeyi aşan her şeyi reddederek ...eternal hakikatler ve değerler anlamında tözsel muhtevası olan hukuk idesinin temelini kazır” ve bunun tabii sonucu hukukun içeriksizleşerek “formel yasallık” a indirgenmesidir.⁴⁴

O yıllarda Schmitt’in genelde pozitivism ve özeld hukuki pozitivism karşı çıkarak yeni-Kantçılığa yönelişi, tek başına, entelektüel saiklerle açıklanamaz. Devlet gücü karşısında daha yüksek hiçbir otorite tanımayan ve bu güçle çatışan evrensel ahlaki ilkeleri hukukun dışına atan Labandçı hukuki pozitivism, Protestan devletle ilişkileri Kilise dolayımına ihtiyaç duyan Katolik dünyadan bir entelektüeli tatmin etmeyeceği açıktır. Schmitt’in ihtiyaç duyduğu şey, Kilise ile Devlet, Katolisizmi ile Alman milliyetçiliği arasında, birini diğerine kurban etmeden, barışçıl bir yol bulmaktır. Bendersky’ye göre, o yıllarda Schmitt’in yeni-Kantçılık’a eğilim göstermesinin nedeni, tam olarak budur.⁴⁵

Yeni-Kantçı anlayışa göre, devletin mutlak gücünün üstünde daha yüksek bir otorite, devletin tesis ettiği yasaların üstünde daha yüksek bir yasa vardır. Bu daha yüksek yasa, devlet gücüne dayanmaz ve devletten önce vardır. Schmitt, I. Dünya savaşı öncesi dönemde, devletin fonksiyonunu bu daha yüksek yasayı dünyevi bir forma dönüştürmek ve böylelikle onu görünür kılmak olarak tanımlar. Onun için Katolik Kilisesi, evrensel ahlaki normları cisimleştiren tek kurumdur ve dolayısıyla devletten önce gelir. Başka bir deyişle, devletin fonksiyonu hakkı gerçekleştirmektir. Neyin doğru olduğuna karar veren ise Katolik Kilisesi’dir.⁴⁶

Schmitt 1910’da Strassburg Üniversitesi’nden mezun olur. Bir süre stajyer avukat olarak çalışır. Aynı dönemde, 1913’te, yakın dostu Yahudi Fritz Eisler ile birlikte, müstear isim altında, *Schattenrisse* [Silüetler] adlı bir kitap çıkarır. Kitapta Alman *Bildung* idealini mizahi bir dille alaya alırlar.⁴⁷ Bu arada *Über Schuld und Schuldarten* [Suç ve Suç Düzeyleri Üstüne] başlıklı doktora tezini tamamlar. Bu süre içerisinde, Walter Jellinek gibi dönemin saygın hukukçularının övgülerine mazhar olan iki kitap ve dört makale daha yazar. Bunlardan 1914 tarihli *Der Wert des Staates und die Bedeutung des Einzelnen* [Devletin Değeri ve Bireyin Amacı]’de devletin görevini “daha yüksek yasa”yı pozitif hukuk formuna dönüştürmek olarak tanımlamayı sürdürür.⁴⁸

⁴⁴ Bkz., Sabine, George, “Review”, s.506.

⁴⁵ Bkz.,Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.10.

⁴⁶ Bkz.,a.g.e.,ss.10-13.

⁴⁷ Bkz.,a.g.e.,s.46. Müstear isimlerinden biri Johannes de Silentio olan Kierkegaard gibi, takıntı derecesinde iyi bir Kierkegaard okuyucusu olan Schmitt’in Johannes Negelinus müstear ismini kullanması manidar.

⁴⁸ Montserrat, Schmitt’in daha bu kitaptan başlayarak Kantçılık’la, normativizm ve rasyonalizm ile arasına mesafe koyduğunu ancak devlet hakkındaki gerçek öğretisinin henüz ortaya çıkmamış olduğuna dikkat çeker. *The Political Discourse of Carl Schmitt: A Mystic of Order*, s.10.

Ona göre, Bismarck kadar güçlü bir figürü dahi yola getiren Katolik Kilise'si "hak"-kın ne olduğunu tayin edebilecek yegane güçtür.⁴⁹ Ancak, savaşın patlak vermesinin ve en yakın dostu "sevgili, harikulade adam" dediği Eisler'in savaşta öldürülmesinin ardından Schmitt, *Der Wert des Staates und die Bedeutung des Einzelnen*'de ahlaki konularda hakem olarak tanımladığı Katolik Kilisesi'nin aslında "gerçek güç"ten yoksun olduğunu söyleyerek entelektüel gelişiminde yeni bir evreye adım atar.

Düşüncesinde meydana gelen bu değişimi genç bir adamın dramatik yaşam pratiği içinde anlamak gerekir. Her şeyden önce, o yıllarda Schmitt, kutsal olanı dünyevi olanın üstünde görececek denli inançlı bir Katoliktir, ama göksel mutluluk vaadiyle yetinemeyecek kadar da bu dünyalı. Ya da Mehring'in ifadesiyle, Schmitt "dogmatikçe yayılmış, kilise-temelli çoğunluğun Katolisizminden seküler ve heretik tarzda el çekmiş inançlı biri"dir; kendi ifadesiyle, o, " tabiiyeti ve vatandaşlığı Alman olan Katolik bir laik"dir.⁵⁰

Katolisizmin Schmitt'in düşünceleri üstündeki etkisi ya da Katolisizmin Schmitt için ne anlam ifade ettiği sorusunun çağdaşları arasında bile hararetli tartışmaların konusu olduğu gerçeğini aklımızda tutup⁵¹, günlüklerinin tanıklığına dayanarak, yine de o dönemde, Schmitt'in kalbiyle aklı arasında içsel bir çatışma olduğunu ve bizzat kendisinin dini kimliği ile ulusal kimliğini barıştıramadığı sürece bu çatışmanın son bulmayacağı hissi taşıdığını söylemek mümkündür.⁵² Esasında Schmitt'in içinde süren bu çatışmanın hakiki zemini, bizzat onu üreten ve besleyen Wilhelm Almanya'sının sosyo-politik şartlarıdır. Wilhelm Almanya'sının sosyo-politik şartları, hem iyi bir kariyer yapmaya hem de inançlı bir Katolik olarak kalmaya izin vermez. Bendersky'nin de belirttiği gibi, Katolikler, tıpkı Yahudiler gibi, en önemli idari görevlerden men edilmişlerdir. Üstelik, dini ya da politik gerekçelerle, parlak bir akademik geleceğin bir anda yerle bir oluşu alışılmadık bir şey de değildir. Schmitt üniversite öğrenimi sırasında bu tarz olaylara çok yakından tanık olmuştur.⁵³ Ancak, parlak bir kariyer için burjuva dünyasının dünyevi değerlerini benimsemek ve burjuva dünyasına adapte olabilmek, meselenin yalnızca bir yönüdür. Schmitt'in de farkında olduğu gibi, asıl mesele, teolojik-politiktir ve bizzat Kutsal Metnin şu "şaşmaz hakikati" içinde dile getirilir: "İçinde ayrılık olan her ülke çöl olur; ve içinde ayrılık olan hiç bir şehir yahut ev durmaz" (Matta 12:25) Şayet, "tek bir topluluk

⁴⁹ Bkz., a.g.e.s.35;Schwab, George, "Introduction", *The Concept of the Political*, University of Chicago Press, 2007, ss.4-5.

⁵⁰ Bkz.,Mehring, Reinhard, "A Catholic Layman of German Nationality and Citizenship?", *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*, s.74.

⁵¹ Bkz.,a.g.e.,ss.74-75.

⁵² Günlüklerinde yazdıklarına bakarak Schmitt'in iç dünyasında yaşadığı çatışmaların ne ölçüde yoğun olduğunu görmek mümkündür. Bkz.,Bendersky, Joseph., "Schmitt's Diaries", *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*, ss.121-124.

⁵³ Bkz.,Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, ss.13-14.

olan şeyin içinde iki otoritenin olması mümkün değil” ise, Schmitt’in hem dünyevi hem ruhani krallığın bir üyesi olup olamayacağı sorusuna bir an evvel bir cevap bulması gerekmektedir.

Üniversiteye geldiğinde, bu kez, taşralı ahlaki değerlerini burjuva dünyasının değerleriyle uzlaştırmanın yolunu arar. Üniversite yıllarında burjuva dünyasına bir türlü ayak uyduramayan Schmitt, üniversite sonrası dönemde kendi kişiliğinde yeni bir çatışmayla karşı karşıya kalır. Bir yandan Katolik inançlarına ters bohem bir hayat yaşamak, diğer yandan parlak bir hukuk kariyeri yapmak ister. Mali açıdan zor durumdadır. Üstelik ilk eşi Sırp dansçı Pawla Dorotic ile ailesinin onaylamadığı dengersiz ilişkisi, psikolojik açıdan onu darmadağın etmiştir.⁵⁴ Ailesinin beklentileri, dini duygularıyla bağdaştıramadığı bohem hayatı yüzünden yaşadığı suçluluk duygusu ve her şeye rağmen parlak bir hukukçu olma umudu arasında gidip gelmektedir. Varolmak için karar vermek zorundadır.

1914’te Avusturya-Macaristan imparatorluğu veliahdı Ferdinand ile eşi Sophia, Gavrilo Princip adlı milliyetçi bir Sırp öğrenci tarafından Saraybosna’da öldürülür. Bu olay, yalnızca ülkelerin ve ulusların kaderini değiştirecek bir eylem değildir. Belirsizliğin adeta bir norm olduğu, normal olduğu Schmitt’in hayatının akışını bozan olağanüstü durumdur. İsmi ‘prensip müjdeleyen kişi’ anlamına gelen Gavrilo Princip, hem Almanya’ya hem de Schmitt’e düzenin kurucu prensibini gösterir: şiddet.⁵⁵

Savaş Yılları

W.Churchill’in “korkutucu yıkım gücü ile önceki savaşların hepsinden ve acımasızlığından ötürü diğer tüm modern savaşlardan farklı”⁵⁶ dediği I.Dünya Savaşı, Alman entelektüelleri arasında uzun zamandır varolan kriz duygusunu şiddetlen-dirir. Öncelikle, I. Dünya Savaşı, düzenli devlet orduları arasında, sınırları belli bir alanda yapılan bir savaş değildir; o, taraf bütün ulusların topyekûn savaş halidir.

⁵⁴ Schmitt’in Pawla Dorotic ile 1916’da başlayan evliliği 1926 yılına kadar sürer. Pawla, aristokrat bir aileden geldiğini ve aslında bir Sırp soylusu olduğunu iddia etmiş ama Schmitt uzmanları bunun doğru olmadığı konusunda hemfikir. Doğru olmasa bile, Schmitt’in bu iddiayı belli bir süre için ciddiye aldığı kesin. Çünkü ilk kitaplarından bir kısmını Carl Schmitt-Dorotic adıyla yayınladı. Bendersky, bunun iki sebebi olduğunu söylüyor; taşralı, köylü kimliğinden kurtulmak ve entelektüel çevrelerde fark edilebilmek. Almanya’da Carl adı ve Schmitt soyadı çok yaygın olarak kullanıldığından, Schmitt ‘Dorotic’in ilgi çekici ve akılda kalıcı olacağını düşünmüş olabilir. Bkz., Emden, Christian J, “Review: *Legality and Legitimacy*”, H-German, H-Net Reviews, June, 2005, s.2; Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.7; Bendersky, Joseph., “Schmitt’s Diaries”, ss.121, 125.

⁵⁵ Bu olaya kadar günlükünde kamusal-politik hiç bir olaya yer vermeyen Schmitt suikastın ardından günlüğüne şu veciz notu düşmüştü: “Princip isimli bir liseli”. Bkz., Emden, Christian J, a.g.e., s.2; Bendersky, Joseph., “Schmitt’s Diaries”, s.125. Princip’in Avrupa’ya yeni bir düzen/yasa (*nomos*) getiren eylemi, Schmitt’in egemenlik ve *nomos* teorisinde, her düzenin orijininde şiddetin olduğu anlayışında teorik ifadesini bulacaktır.

⁵⁶ Akt, Schulze, Hagen, *Avrupa’da Ulus ve Devlet*, s.259.

Bu topyekûn savaş hali, yurt içinde milliyetçilik duygusunu güçlendirmekle birlikte, halkın mutlak ulusal birlik adına iktidarın devlet elinde toplanması fikrine büyük bir destek vermesine yol açmıştır. Özellikle, Almanya'da bu durum, parlamentonun tüm yetkilerini gönüllü olarak *Reich* hükümeti başkanına devretmesine ve dolayısıyla biz-zat kendisini iktidarsız kılmasına yol açmıştır. Böylece, savaş yönetmek, savaşı idare etmek ile politika arasındaki ayırım ortadan kalkmıştır. Politika, bundan böyle, asker ya da sivil tüm ulusun topyekûn bir savaş doğrultusunda örgütlenmesi, ulusun yanı sıra ulusal kaynakların seferber edilmesi demektir. Bu, Avrupa uluslar arası hukuk tarihi açısından da yeni bir olgudur. Çünkü, mevcut güç ve kaynaklar, tek bir kişinin komutası altında bir başka ulusu yok etmeye yönelmiştir.⁵⁷

Schmitt, 1916'da Strassburg Üniversitesinde akademik hayatına başlar. Katolisizm olan bağlılığı, hedonist ve materyalist bir kültürden duyduğu rahatsızlık ve devletin önceliğine inancı, savaşın şiddetine paralel olarak giderek artar. Yakın dostları şair Theodor Däubler, filozof Ernst Jünger ve dadaist yazar Hugo Ball gibi Schmitt de geleneksel ahlaki değerlerin ruhsuz ve anlamdan yoksun bulunduğu bir haz kültürü lehine ortadan kalkmaya başlamasından derin bir kaygı duyar.

Bu çağ kendisini kapitalist, mekanist, rölativist bir çağ, nakil, teknoloji ve organizasyon çağı olarak karakterize etmiştir... İnsanlar yoksul şeytanlar haline geldiler; 'Her şeyi biliyorlar fakat hiçbir şeye inanmıyorlar. Her şeye ilgi duyuyorlar fakat hiçbir şeyden coşku ve heyecan duymuyorlar... Bu çağın yoksulu bile, özgürlük için kazandığı milyonları harcarken topallayan bir gölgeden başka hiçbir şey olmayan bu sefil çokluk bile, her şeyi kendi bilincinin bir formülüne indirgeyen ve gizemli hiçbir şeyi ve ruhun hiçbir taşkınlığını kabul etmeyen bu tinin çocukları olduklarını kanıtladı. Onlar yeryüzünde cennet istediler; ticaret ve endüstrinin ürünü olan bir cennet, gerçekten de burada, yeryüzünde, Berlin, Paris ya da New York'ta olduğu varsayılan bir cennet, yüzme havuzları, otomobiller ve kulüp makamlarıyla bir cennet, kutsal kitabın tarifeye bağlandığı bir cennet istediler.⁵⁸

Ancak, dönemin muhafazakâr addedilen diğer entelektüellerinden, mesela Max Scheler ve Ernst Jünger'den farklı olarak Schmitt, eski ile yeni, geleneksel değerler ile modern değerler arasındaki çatışmayı ulusun canlılığının yaşam kaynağı olarak görmez. Yaşamın tüm alanlarının rasyonalizasyonu ile sonuçlanan modernleşme dalgasından kurtulabilmiş yüce bir Alman *Kultur*'ünün varlığıyla gururlanan etnosentrik

⁵⁷ Bkz., Schulze, Hagen, *Avrupa'da Ulus ve Devlet*, ss.260-267.

⁵⁸ Schmitt'ten akt, Meier, Heinrich, *The Lesson of Carl Schmitt*, trans.M.Brainard, The University of Chicago Press, 1998, s. 3.

bir yaklaşımı benimsemez.⁵⁹ Schmitt'in perspektifinden modernlik, başkaca şeylerin yanı sıra, mekanik-ekonomik bir yaşam tarzını beraberinde getiren zihinsel bir tutumun, dünyayı mekanik-ekonomik-fonksiyonel bir çerçevede görme ve düşünme tarzının adıdır. Schmitt, her şeyi üretim ve tüketim, fayda ve zarar kategorilerine indirgeyen ekonomik düşünmenin yarattığı bu ruhsuzluk durumunu, ilkin, 1916 tarihli *Theodor Däublers "Nordlicht"* [Theodor Däubler'in "Kuzey Işığı"]nda edebi bir dille eleştirir.⁶⁰

Bu dönemde, gençlik döneminin yeni-Kantçılığı savaş yıllarının kaotik ortamıyla birlikte silinmeye başlar.⁶¹ Yeni-Kantçılıktan uzaklaşmasında orduda asker olarak tecrübe ettiği pratik-hukuki sorunların etkisi büyüktür. Devletin rolünü artık moral bir amacı imleyen "doğru/hak" kavramı aracılığıyla değil, "somut durum"dan, somut tehlikeden ya da "çatışma" kavramından hareketle tanımlar.⁶² Nitekim, 1918'in sosyo-politik bağlamı, adeta Schmitt'i haklı çıkarır bir tarzda cereyan eder.

Weimar Cumhuriyeti

Savaş, Almanya'nın mağlup olmasıyla sona erer ve 1918'de, Wilhelm Almanya'sı yerini, egemenliği Monarktan alıp halka veren Weimar Cumhuriyetine bırakır. 28 Haziran 1919'da Almanya, Schmitt dahil neredeyse tüm Almanlar tarafından haksız bir dayatma olarak görülen Versailles Barış Antlaşmasını imzalamak durumunda kalır. Bu antlaşma, tazminat, askeri sınırlama, toprak kaybı gibi Almanya aleyhine pek çok madde içermektedir. Bu durum, Alman devletini, ekonomiye müdahale etmeye, tüm toplumsal meselelere el atmaya, savaştan dönen insanları ekonomik yapı içine dâhil etmeye sevk eder. Müdahaleci devletin başarılı olabilmesi ise, işsizlik sigortası, emekli maaşı, kadınlara oy hakkı tanınması gibi daha etkin sosyal politikalar yürütmesine bağlıdır. Başka bir deyişle, Versailles Antlaşması ile büyük bir tazminat ve utanç duygusundan öte dış politikada ayrımcılığa ve aşağılanmaya maruz kalan Alman devleti için demokrasi, iç savaşı önlemenin bir aracı haline gelir. Dolayısıyla, Almanya'da demokrasi, bir yenilginin ardından askeri bir çare olarak düşünülmüştür, parlamenter bir girişimin, bir çabanın sonucu değildir.⁶³

Bu durum, devleti, ulusal kaynakları, her alandan çıkar çevresini tatmin edecek şekilde paylaştırmak gibi zor bir görevle karşı karşıya bırakır. Bu çıkar çevrelerinin taleplerini karşılamak, herhangi bir kriz durumunda devlete sadakatlerini sağlamanın tek yoludur. Bu ise, başlangıçtan itibaren, Weimar Cumhuriyeti'nin zayıf bir devlet

⁵⁹ Bkz.,Gottfried, Paul, *Carl Schmitt: Politics and Theory*, s.22. Keza, Schmitt, Thomas Mann gibi, yüksek bir kültür adına savaşı idealize ederek meşrulaştıran anlayışlara da karşı çıkar. Bendersky, Joseph., "Schmitt's Diaries", ss.126.

⁶⁰ Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, ss.16-17.

⁶¹ Bkz., a.g.e. , s.16.

⁶² Bkz., a.g.e., s. 19.

⁶³ Bkz.,Schulze, Hagen, *Avrupa'da Ulus ve Devlet*, ss.267-269.

olmasının ana nedenidir. Nitekim, devletler arasındaki savaş yerini çok geçmeden, “partiler arasındaki devrimci bir savaşa” bırakır.⁶⁴

Bu sebeple, Cumhuriyet, parlamenter sistemin yanı sıra kaosu, şiddeti ve fiziki varoluş tehdidini beraberinde getirir. Zira, otoritaryan bir devletin çöküşü, geride, demokratik yollarla doldurulması zor bir otorite boşluğu bırakmıştır. Ortaya çıkan sosyal çatışmalar, parlamentoda konuşularak halledilmek yerine sokaklara taşınmıştır. Rus Devriminin başarısıyla cesaretlenen radikal sol gruplar, 1919 Mart’ında Macaristan’ın komünist rejime geçmesini de fırsat bilerek, “proletarya diktatörlüğü”nün çok yakın olduğuna inanarak, 1918-1919 kışı boyunca Berlin sokaklarını savaş alanına çevirir. Hatta 1919 Nisan’ında, o sırada Schmitt’in asker olarak görev yaptığı Münih’te radikaller bir Sovyet Cumhuriyeti bile ilan ederler. Bu yüzden, Bolşevizm tehdidi ve korkusu, yalnızca Weimar Cumhuriyetinin değil, Schmitt’in de politik ufkuna kara bir bulut gibi çöker.⁶⁵

On altıncı yüzyılın mezhep savaşlarına benzettiği bu sivil savaş dönemi, herkes gibi, Schmitt’de de güvenlik ve gelecek endişesi yaratır. Gelecek konusunda endişelenmekte haklıdır. Zira, Almanya’yı savaşın sorumlusu ilan eden Versailles Antlaşması gereğince, Strassburg Üniversitesi bir Fransız kurumu olur. Bu demektir ki, askeri hizmetinin ardından dönebileceği bir işi bile yoktur. Neyse ki, Münih’te, politika bilimci arkadaşı Moritz Julius Bonn sayesinde bir okutmanlık işi bulur.⁶⁶

Parlak bir gelecek hayali ve başarılı bir hukukçu olma umudu, savaş ve devrim yüzünden belirsiz bir geleceğe ertelenir. Fakat yaşadığı hayal kırıklığı ve içinde bulunduğu kötümser ruh hali, yine de, kendi benliğinin dar sınırları içine hapsolmasına neden olmaz. Tersine, bu iç savaş ortamı, Schmitt’in entelektüel duruşunda esaslı bir kırılma noktası oluşturur. Hayat, onu bir kez daha, ertelenemez derecede acil bir karar noktasına getirmiştir: ya olup bitenler karşısında apolitik bir konum benimseyerek varolan düzenin bilinçsiz muhafızlarından biri olacaktır ya da birbiriyle çatışan sosyal kuvvetler karşısında, anısı hâlâ hafızalarda (en azından muhafazakâr denilen kesim için) canlı duran otoriter devletin savunucusu olacaktır.⁶⁷

1919 tarihli *Politische Romantik* [Politik Romantizm]i, bu politik bilincin ilk ürünü olarak görmek mümkündür. Kitabın adının bir oksimoron içerdiğine ya da bir ironiye işaret ettiğine dikkat çekerek başlayalım. Çünkü kitap boyunca Schmitt, Aydınlanma düşüncesine ve genel olarak liberal moderniteye bir karşı çıkış hareketi olarak görünmesine karşın, esasında Romantizmin temel karakteristiğinin a-politiklik ya da her şeyi estetize ederek politik olana karşı çıkış olduğunu göstermeye çalışır.

⁶⁴ Bkz., Schmitt, Carl, “Theory of the Partisan: Intermediate Commentary on the Concept of the Political” *Telos* 127, 2004, s.44.

⁶⁵ Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, ss. 21-22.

⁶⁶ Bkz.,a.g.e.,s.23.

⁶⁷ Bkz.,a.g.e.,ss.24-25.Ancak, bu, Schmitt’in monarşik rejimi restore etme çabası içinde olduğu şeklinde anlaşılmamalıdır. Zira, Schmitt, restorasyon çabalarına karşı çıkar.

Bu çerçevede, teorik düzeyde kitap, modern Avrupa tarihi içinde liberal, burjuva ve aynı zamanda romantik de olan bireyin sekülerizasyon süreci içinde metafizik, politik ve moral açıdan geçirdiği değişimin izini sürmeye devam eder ve romantik bireyin zihinsel haritasını çıkararak esaslı bir kritiğini yapar. Dolayısıyla bu kritik, modern burjuva-bireyci politik düzenin ardındaki metafiziğin ifşasına hizmet eder. Aynı zamanda, *Politische Romantik*, kitle demokrasisine ve modern parti politikasına duydukları nefretten ötürü Prusya monarşisinin ‘eski güzel günleri’ni düşleyen, mütemadiyen bir “yaratıcı restorasyon” projesinden söz eden ve romantizm ile ilişkilendirilen reaksiyoner muhafazakâr Alman entelektüellerinin esaslı bir kritiğini yapma görevi üstlenir. Bu bakımdan Schmitt için romantizm yalnızca felsefi değil “politik ve aynı zamanda sosyal” bir sorundur.⁶⁸

Bir hukukçu olarak Schmitt, ısrarla, düşüncelerinin “somut hukuki ve sosyal düzenin içkinliğinden doğan somut kavramların gelişimi”ni takip ettiğini vurgular.⁶⁹ Bunun bir başka örneği, dönemin somut hukuki ve politik tartışmalarından doğan diktatör kavramı ve diktatörlük kurumu üzerine bir inceleme olan 1921 tarihli *Die Diktatur* [Diktatör]’dür. Schmitt’in kitapta söylediklerini anlayabilmek için, Alman politik-hukuki düşünce geleneğinin ve aynı zamanda politik yaşamının merkezinde yer alan egemenlik sorununun Weimar Cumhuriyeti döneminde anayasanın 48.maddesi etrafında merkezleştiğini aklımızda tutmamız gerekir. Alman anayasasının 48.maddesi şöyledir:

“Eğer bir devlet Reich anayasası ya da Reich’in yasaları tarafından kendisine yüklenen görevleri yerine getiremiyorsa, Reich başkanı silahlı kuvvetlerin yardımıyla bu görevleri yerine getirebilir. Kamusal düzenin ve güvenliğin ciddi biçimde bozulduğu ya da tehlikeye girdiği durumda, Reich başkanı silahlı kuvvetlerin yardımıyla, şayet gerekliyse, müdahale ederek kamusal güvenliği ve düzeni restore etmek için gerekli önlemleri alabilir. Bu amacı gerçekleştirmek için, o, tümüyle ya da kısmen 114, 115, 117, 118, 123, 124 ve 153.maddelerde belirtilen temel hakları geçici olarak askıya alabilir.”⁷⁰

Bu madde, devlet başkanına istisnai durumlarda politik birliği ve düzeni sağlamak amacıyla sınırsız yetkiler tanır. İstisnai duruma ilişkin geleneksel söylem, Roma Cumhuriyetine dek geriye gider. Klasik Roma düşüncesinde, normal durum ile

⁶⁸ Bkz., *Political Romanticism*, trans.G.Oakes, The MIT Press,1986; Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.25; Günsoy, Funda, “Book Review: Political Romanticism”, *Kaygı*, sayı:17, 2011, ss.206-207.

⁶⁹ Müller, Jan, “Carl Schmitt’s Method: Between Ideology, Demonology and Myth”, *Journal of Political Ideologies*, 4 (1), (61-85),Carfax Publishing, 1999, s.67.

⁷⁰ Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.74, dip 38.

48.maddede ifade edilen “kamusal düzenin ve güvenliğin ciddi biçimde bozulduğu ya da tehlikeye girdiği durum” veya istisnai durum arasında bir ayrım vardır. Bu çerçevede, en iyi örneğini Roma Cumhuriyeti’nde bulan komiseryal diktatörlük, Senato tarafından *geçici* bir süre için, *hukuki* bir yolla ve liyakat esasına göre atanan bir üyenin veya Senato’nun belirlediği bir başka ismin *vekaleten* yürüttüğü *istisnai* bir kurumdur. İstisnai durum, geçici ve münferit olarak görüldüğünden Roma Senatolarının diktatörlük kurumuna başvurusu da *kesinlikle geçici* bir nitelik taşır.⁷¹ Dolayısıyla, “diktatör bir tiran ve diktatörlük mutlak bir yönetim formu değildi, aksine Cumhuriyetçi anayasanın ruhu çerçevesinde özgürlüğü güvence altına almanın bir aracı idi”⁷². Kadim Roma pratiğinden Machiavelli, Bodin ve Hobbes’a ve oradan da yirminci yüzyıla diktatörlük kurumunun tarihini ele aldığı *Die Diktatur*, bu bakımdan Schmitt’in 48.madde savunusunun teorik zeminini oluşturur.

1921’de, Weimar Cumhuriyeti’i siyasi cinayetler, mali sıkıntılar ve cumhuriyet karşıtlarının aşırılıklarıyla sarsıldığı bir sırada, Cumhurbaşkanı Friedrich Ebert rejimi korumak ve istikrar sağlamak amacıyla 48.maddeye başvurur.⁷³ Bu durum, 48.madde etrafında dönen tartışmaları daha da alevlendirir. Bu arada, Schmitt, istisnai durum, diktatörlük, egemenlik ve politik otoritenin doğası gibi konular üstüne düşünmeyi sürdürür. 1922’de *Politische Theologie [Politik Teoloji]*’yi yayımlar. *Die Diktatur* ile *Politische Theologie* arasında yalnızca bir yıl vardır. Ama bu süre içinde Schmitt’in düşüncesi, adeta yeni bir evreye girmiştir. *Politische Theologie*, Schmitt’in düşünce dünyasında bir başka kırılma noktasıdır.⁷⁴

Schmitt *Die Diktatur*’de diktatörlüğün iki formu, egemen diktatörlük ile komiseryal diktatörlük arasında ayrım yapmış ve tercihini ikincisinden yana kullanmıştı. Anayasal bir kurum olduğu için yasanın üstünde ol(a)mayan, yasayı iptal edemeyen ve değiştiremeyen komiseryal diktatörlüğün tersine, egemen diktatörlük, anayasal düzenin *süresiz* ilgası ve otoritenin *sınırsız* kullanımıyla karakterize olur. Bu modelde diktatör, özsel olarak, bir monarkdan çok bir tirana benzeme tehlikesi taşır. Bu yüzden, pek çokları için, *Die Diktatur*’ün Schmitt’i, yine de, geleneksel düşüncenin bir takipçisidir.⁷⁵ Oysa, *Politische Theologie*’nin daha ilk cümlesinde, Schmitt’in düşüncesinde meydana gelen kırılmanın apaçık emaresini okuruz: “egemen, istisnai olana/

⁷¹ Bkz.,Schmitt, Carl, *Dictatorship*, trans: Michael Hoelzl-Graham Ward, Polity Press, 2014, ss.1-2; Günsoy, Funda, *Felsefe ile Teolojinin Kavşağında: Schmitt ve Strauss’ta ‘Politik Olan’, Paradigma Yay, 2010*;Gross, Oren, “The Normless and Exceptionless Exception: Carl Schmitt’s Theory of Emergency Powers and the “Norm-Exception” Dichotomy”, *Cardozo Law Review*, vol.21, 2000, ss. 1829, 1833-1836; Kardeş, Ertan, *Schmitt’le Birlikte, Schmitt’e Karşı*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015, ss.117-119.

⁷² Schmitt, Carl, *Dictatorship*, s.4.

⁷³ Bkz.,Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.34.

⁷⁴ Bkz.,a.g.e.,s.35; Gross, Oren, “The Normless and Exceptionless Exception: Carl Schmitt’s Theory of Emergency Powers and the “Norm-Exception” Dichotomy”, s.1840.

⁷⁵ Bkz.,McCormick, John, *Carl Schmitt’s Critique of Liberalism: Against Politics as Technology*, Cambridge University Press, 1997,ss.121-156; Gross, Oren, a.g.e.,s.1834.

duruma karar verir”⁷⁶ McCormick için, entelektüel düzlemde meydana gelen bu kırılmanın adı bellidir: muhafazakârlıktan faşizme kayış.⁷⁷

Bununla birlikte, aynı kitapta “modern devlet teorisinin bütün önemli kavramlarının sekülerize olmuş teolojik kavramlar”⁷⁸ olduğunu öne süren Schmitt’in komiseryal diktatörlükten egemen diktatörlüğe veya Kalyvas’ın kavramsallaştırmasıyla “hegemonik egemenlik”⁷⁹e kayışını, genel olarak modernite kritiğinin yanı sıra *yasallık*ın proleterya diktatörlüğünü engelleyemeyeceği fikri çerçevesinde düşünmek gerekir.⁸⁰

Bonn Yılları

Peş peşe yayınlanan *Politische Romantik*, *Die Diktatur* ve *Politische Theologie*’nin sağladığı başarı ve ün, Schmitt’i, 1922’de Bonn Üniversitesine taşır. Kamu hukuku kürsüsünün en popüler ve en çok sevilen profesörlerinden biridir artık. Kitapları, yalnızca Almanya’da değil, Almanya dışında da, Fransız entelektüelleri arasında ateşli tartışmaların ana konusu olur. Dadaist yazar Hugo Ball, onu “Katolik Kant” olarak selamlarken, Moritz Julius Bonn ve yazar Ernst Niekisch, Schmitt’in yüksek kavrayış gücüne, kıvrak zekâsına duydukları hayranlığı dile getirirler. Ancak etrafını kuşatan bu saygı çemberi, yalnızca entelektüel zekâsından kaynaklanmaz. Yakın dostlarının ve öğrencilerinin anlattıklarına göre, Schmitt, son derece nazik, samimi, neşeli ve konuşmayı çok seven bir karaktere sahiptir.⁸¹

1922 Haziran’ında Moritz Julius Bonn’a yazdığı bir mektupta, Schmitt, Bonn’un muhteşem atmosferinden söz eder ve burada geçirdiği zamanın kendisini ziyadesiyle tatmin ettiğini anlatır.⁸² Bir yandan dersler verirken, bir yandan da yazmaya devam eder. 1923’te, Katolisizme olan bağlılığının bir nişanesi olarak okunabilecek *Römischer Katholizismus und Politische Form* [Roma Katolisizmi ve Politik Formu]’u yayınlar. Burada, modern dünyanın materyalist, ekonomik çıkarlara göre şekillenmiş kültürünü eleştirmeye devam eder. Kitapta sekülerizasyon ve modernleşmeye yönelik düşünceleri ışığında Katolisizm ile Protestanlık arasında katı bir düalizm ge-

⁷⁶ Bkz., Schmitt, Carl, *Political Theology: four chapters on the concept of Sovereignty*, trans: George Schwab, MIT Press, Cambridge, 1985, s.5.

⁷⁷ Bkz., McCormick, John, a.g.e., ss.136,156.

⁷⁸ Schmitt, Carl, *Political Theology*, s.36.

⁷⁹ Bkz., Kalyvas, Andreas, “Hegemonic sovereignty: Carl Schmitt, Antonio Gramsci and the constituent prince”, *Journal of Political Ideologies*, vol 5, 2000.

⁸⁰ Günsoy, Funda, *Felsefe ile Teolojinin Kavşağında: Schmitt ve Strauss’ta ‘Politik Olan’*, s.380 ve genel olarak egemenlik konusunda ss.377-412.

⁸¹ Yakın dostu Franz Blei, Schmitt’in trafiğin ortasında durup, yanındakine, Hegel’in aklın kurnazlığı kavramını anlatacak kadar konuşmayı sevdiğini anlatır. Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.47.

⁸² Schmitt, Bonn’da geçirdiği bu süre içinde, 1926’da ikinci eşi ile evlenir ve Anima adını verdiği bir kızı olur. Fakat ilk eşinden boşanıp yine bir Sırp olan ikinci eşi ile evlenmesi, Kilise tarafından aforoz edilmesine yol açar.

liştiren Schmitt, Katolisizmi ve Katolik Kilisesini politik ve hukuki bir güç olarak kavramsallaştırır. Ulmen'in de ifade ettiği gibi, *Politische Theologie* ile bağlantılı bir şekilde kalem aldığı *Römischer Katholizismus und Politische Form*'da Schmitt, Katolik Kilisesinin hukuki rasyonelitesini Katolik bir dogmadan hareketle kurar: Kilisenin Görünürlüğü.⁸³

Bir hukukçu olmasına rağmen, Bonn Üniversitesinde verdiği derslerin çoğu politika bilimi üzerinedir. Hatta 1925-26 kış sömestri boyunca, politika felsefesi konulu bir seminer bile verir. Bu bakımdan Schmitt, Alman hukuk profesörleri arasında bir istisna teşkil eder. Zira, bir kaç isim dışında, Alman akademik cemaati için politika biliminin kamu hukukundan bağımsız bir statüsü bile yoktur.⁸⁴

Bonn'da geçirdiği 1922-1928 yılları arası dönemde Schmitt, liberal-demokratik Weimar Cumhuriyetinin ve parlamenter sistemin hastalıkları olarak tespit ettiği konularda yazmayı sürdürür. Cumhuriyetin ilk yıllarının sivil düzensizlik, kargaşa ve politik şiddet dönemi yerini bir istikrar ve güven ortamına bırakmasına rağmen, Schmitt, bir çatışma durumunun her zaman mümkün olduğunu düşünür. Bu çerçevede, Hobbes'un egemenliğin tesisiyle ortadan kalkacağına inandığı doğa durumu, Schmitt'in düşüncesinde 'politik olan' adıyla hukuki düzene içkin bir ihtimal olarak varlığını sürdürür.

Die Diktatur (1921), *Politische Theologie* (1922) ve *Die geistesgeschichtliche Lage des heutigen Parlamentarismus* (1923) [*Parlamenter Demokrasinin Krizi*]'da geliştirdiği argümanlar, liberal entelektüel çevreler tarafından kuşkuyla karşılanmasına ve tehlikeli bulunmasına rağmen, Weimar anayasasının babası liberal hukukçu Hugo Preuss, liberal politika bilimci-ekonomist Moritz Julius Bonn ve Karl Mannheim gibi şahsiyetler tarafından büyük bir övgüyle karşılanır.⁸⁵ Dahası, 48.maddeye ilişkin teorik yorumuyla Schmitt, kişisel bir yakınlığı veya teması olmamasına rağmen, cumhurbaşkanı Paul Hindenburg'un dönemin başbakanına gönderdiği on iki sayfalık itiraz metninin adı zikredilmeyen, gizli entelektüel kahramanıdır.⁸⁶

Berlin'e Dönüş

Schmitt, 1928 baharında, Hugo Preuss'un daveti üzerine, Bonn'dan ayrılıp Berlin'e gider. Bonn Üniversitesindeki daha prestijli kamu hukuku profesörlüğü pozisyonunu bırakıp Berlin'de bir yüksekokula gitmeyi kabul edişinde, Berlin'in Weimar'ın entelektüel ve politik merkezi olmasının büyük etkisi vardır.

⁸³ Bkz.,Schmitt, Carl, *Roman Catholicism and Political Form*, trans: G.Ulmen, Greenwood Press, USA, 1996;Ulmen, Gary, "Introduction", *Roman Catholicism and Political Form*, s.xiv; Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.49.

⁸⁴ Bkz., a.g.e., ss. 54-55.

⁸⁵ Bkz., a.g.e., ss.71,77.

⁸⁶ Bkz.,Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.83.

Burada Cumhuriyetin ve Weimar demokrasisinin, parti politikaları arasına sıkışıp bir “parti devleti” (*Parteienstaat*) haline geldiğini çok daha yakından tecrübe eder. Parlamento, çeşitli grupların çıkar ve kanılarının yarıştığı bir arenadır Schmitt için. Weimar parlamentosu artık politik birliği ve istikrarı gerçekleştirecek güce sahip bir kurum değildir. Politik alana sirayet eden plüralizm hastalığı, anayasanın korunmasını yalnızca hukuki bir problem değil, politik bir problem haline getirir. Ona göre, bu durum ancak politik otorite ve karar yoluyla, “nötr üçüncü” dediği başkanlık sistemi yoluyla aşılabılır.

Politik birlik [yani devlet], diğer tüm birliklere mutlak bir tarzda emrettiği ya da onları yönlendirdiği için değil, kararı o verdiği ve böylelikle diğer tüm düşman örgütlenmeleri kendi içinde engelleyebildiği için en yüksek birliktir...Devletin olduğu yerde bireyler ve sosyal gruplar arasındaki tüm çatışmalar konusunda düzeni, yani normal durumu tesis edecek tarzda karar verilir”⁸⁷

Berlin’in sosyo-kültürel ve politik çevresine yakın duruşu, Schmitt’i kısa bir zaman sonra politik aktivitenin merkezine çeker. Maliye bakanlığında devlet sekreteri olan Johannes Popitz ve başkan Hindenburg’un çok yakın dostu General Kurt von Schleicher gibi önemli ve etkili isimlerle kurduğu ilişkiler sayesinde, kısa bir zaman sonra, 1929’da, hükümetin hukuk danışmanlığına atanır. Daha sonra Maliye bakanı olan Popitz ve Schleicher ile kurduğu hem entelektüel hem kişisel dostluk, Schmitt’e politik çevrelerde hatırı sayılır bir itibar kazandırmanın ötesinde, hükümet içinde olup biten her şeyi yakından öğrenme fırsatı kazandırır.⁸⁸

Hem Schmitt hem de Schleicher, ulusal birlikten yoksunluğu ve politik istikrarsızlığı, Cumhuriyetin en temel problemi olarak görme noktasında hemfikirdirler. Nitekim 1929’da yaşanan ekonomik kriz, Schmitt ve Schleicher’in kuşkularını ve korkularını doğrulamanın yanı sıra başkanlık sistemi tartışmalarını da alevlendirir. Schleicher’in ekonomik krizi çözüp istikrarı sağlamak üzere Katolik Merkez Parti’den Heinrich Brüning’i başbakan yapma planı, Hindenburg’un desteğiyle gerçekleşir. Ancak Brüning’in ekonomik krizi çözmek için ilan ettiği programın parlamento (*Reichstag*) tarafından reddedilmesi ve bunun üzerine Brüning’in 48.maddeye başvurarak parlamentoyu feshetmesi, ülkeyi olduğu kadar Schmitt’i de yeni bir dönemece sokacaktır.

Schmitt, Brüning hükümetinin en güçlü taraftarlarından biridir, öyle ki hükümetin alınan acil önlemlerin mali meşruluğu konusunda çıkan tartışmaları sona erdirmek için kendisinden istediği raporda, ekonomik krizin bir istisnai durum (*Aus-*

⁸⁷ Schmitt’ten akt.,a.g.e.,s.116.

⁸⁸ Bkz.,a.g.e.,ss.110-126; Seitzer, Jeffrey-Thornhill, Christopher, “An Introduction to Carl Schmitt’s Constitutional Theory: Issues and Context”, *Constitutional Theory*, çev-ed. J.Seitzer, Duke University Press, 2008, ss.20-21.

nahmezustand) oluşturduğunu ve bu şartlarda başkanın kararının anayasa hukukuna uygun olduğunu bildirir. F.A. Hayek'in hukuk ve özgürlük meselesi konusunda "en bilgili ve ferasetli" olanlar arasında saydığı *Verfassungslehre* [Anayasa Teorisi]'sinde Schmitt, başkanın parlamentoyu feshedip ülkeyi yeni bir seçime götürmesinin, hem kendisine verilmiş bir hak hem de işlevsiz bir parlamentodan kurtulmanın demokratik yollarından biri olduğunu belirtir.⁸⁹ Çıkarılan kanun hükmünde kararname anayasal düzeni ortadan kaldırmaya yönelik "egemen" diktatörlüğün değil, tersine anayasal düzeni korumaya yönelik "komiseryal" türde bir diktatörlüğün uygulamaları arasında sayılabilir. Bu çerçevede, *Verfassungslehre*'de Schmitt, anayasanın ne olduğu probleminden hareketle o güne dek yapılmış anayasa tanımlarını ele alır ve ancak kurucu bir iktidar tarafından vazedildiğinde anlam ve geçerlilik kazanan "temel politik karar" olarak anayasa düşüncesini ortaya koyar: "Her tür normun tesisinden önce, *anayasa-yapıcı iktidarın taşıyıcısı tarafından alınmış (by the bearer of the constitution -making power)* temel politik bir karar vardır."⁹⁰ Demokrasilerde anayasa yapıcı veya kurucu iktidar halk iken, monarşilerde monarktır.

Ancak, merkez sağın çoğunlukta olduğu bir parlamenter yapı yerine radikal sağın ve solun ikinci ve üçüncü parti olduğu bir meclis düzeni oluşturan seçimler, Schmitt için tam bir hayal kırıklığı olur. Hitler, 1930'da söylediği gibi, tümüyle yasal yollardan iktidara doğru ilerlemektedir.⁹¹ *Legalität und Legitimität* (1932) [Yasallık ve Meşruiyet], bu sürece tanıklık eden Schmitt'in uyarılarıyla doludur. Bununla birlikte, spesifik Weimar bağlamının ötesinde, kitap, farklı şekillerde formüle edebileceğimiz son derece hayati bir meseleyi ele alır: yasallık ile meşruiyet arasında ne tür bir ilişki vardır? Onlar iki farklı gerçekliğe işaret eden kavramlar mıdır? Kendi yasallığından bağımsız meşru bir iktidardan ya da meşru olmayan bir yasallıktan söz etmek mümkün müdür? Değerden bağımsız-nötr bir hukuk düşüncesi kendi varlığını ortadan kaldırma çabaları karşısında değerden-bağımsız olduğunu söyleyerek varlığını koruyabilir mi? Tek başına yasallık meşruiyet için yeterli midir? Hukukun içeriğine kim, hangi ölçülere göre karar verir? Kitapta meşruiyetinin yasallığına ve

⁸⁹ Bkz., Schmitt, Carl, *Constitutional Theory*, ss.157-158; Dyzenhaus, David, "The Concept of the Rule of Law State in Carl Schmitt's *Verfassungslehre*", *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*, s.490; Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, ss.124-126; Seitzer, Jeffrey-Thornhill, Christopher, "An Introduction to Carl Schmitt's Constitutional Theory: Issues and Context", s.21. Bendersky'ye göre, Schmitt, hayatı boyunca, başkanlık sisteminin en güçlü taraftarlarından biri olmuş ve hemen her fırsatta güçlü bir devlet isteğini dile getirmiştir. Ancak, hiçbir zaman, anayasal bir değişimin ya da bir rejim değişiminin taraftarı olmamıştır. Hatta, "yasal olarak tesis edilmiş otoriteye itaat, daima, Schmitt'in politika ve hukuk felsefesinin temel maksimi olmuştur" (Bendersky, s.28).. Bu perspektiften bakıldığında, Brüning'in parlamentoyu feshetme kararının ve Schmitt'in bu kararı destekleyişinin ardında, sosyalist hareketten ve yükselen Hitler hareketinin potansiyel tehlikelerinden duydukları korku yatmaktadır.

⁹⁰ Bkz., Schmitt, Carl, *Constitutional Theory*, s.77.

⁹¹ Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.146.

gayrı şahsi olma iddiasına dayandığını söylediği liberal parlamenter demokrasiyi tarafsızlık ilkesi sebebiyle eleştiren Schmitt, tarafsızlık iddiasının bizatihi kendisinin bir oksimoron olduğunu gözler önüne serer. Zira, tarafsızlık ilkesinden yana olmanın kendisi bir taraf olmaktır. Bu çerçevede, klasik rejim sınıflaması ile başlayan kitap, Schmitt'in genel düşünme tarzına uygun olarak, liberalizmin politik birliği kendisine dayandırmaya çalıştığı normativite mitine ve yasama devleti idealine keskin bir eleştiri sunmaktadır.⁹²

Seçim sonuçlarının ardından gelişen politik ve entelektüel atmosfer, Schmitt için, ilave bir hayal kırıklığı daha yaratır: *Der Begriff des Politischen* [*Politik olan Kavramı*]’de geliştirdiği dost-düşman tezi, yükselen Nazi hareketiyle ilişkilendirilmesine sebep olur. Bendersky’nin de belirttiği gibi, Schmitt, artık, “fikirleri üstündeki kontrolü kaybetmiştir”.⁹³ Yakın dostu Ernst Jünger’in 1930’da Schmitt’e yazdığı mektupta dile getirdiği gibi, bu kitapta Schmitt, “özel bir savaş tekniği icat etmiş”tir.

Bugün büyük bir düşünürün mevkiiini, silahlanmaya karşı tavrı belirliyor. Siz özel bir savaş tekniği icat ettiniz: Sessizce patlayan bir mayın. Enkazın gözlerimizin önünde sihirli bir biçimde yerle bir olduğunu görüyoruz; henüz kokusu burnumuza gelmeden yıkım vuku bulmuş oluyor.⁹⁴

Sonuç Yerine: Nazizm ve Yahudi Sorunu

1933’te Hitler’in iktidara gelişiyle birlikte, Schmitt, fikirlerinin kullanımı konusundaki kontrolü kaybetmenin ötesinde, Alman Üniversitelerindeki diğer profesörler gibi, akademik konumunu ve hatta hayatını kaybetme tehlikesiyle karşılaşır. Nazizm karşıtı tavrı bilinmektedir ve pek çok Yahudi dostu vardır. Üstelik, Nazilerin gücü karşısında Hindenburg’un koruyuculuğuna duyduğu güveni de kaybetmiştir. Politik özgürlüğün neredeyse yok olduğu ve düşüncesinin özsel parçasını oluşturan itaat-koruma ilişkisinin büyük ölçüde ortadan kalktığı bir ortamda, Schmitt, Nasyonal Sosyalist Partiye üye olur.⁹⁵

Ancak, Schmitt’in Parti ile ilişkisi, bu düzeyde kalmaz. Öyle kalsaydı, bu kararı, Nazizme destek verdiklerini açıklayan yüzlerce profesör ve sınıflardaki yüzlerce

⁹² Bkz., Schmitt, Carl, *Legality and Legitimacy*, çev. J. Seitzer, Duke University Press, 2004; Kitap hakkında kapsamlı bir giriş yazısı için, keza bkz., McCormick, John, “Identifying or Exploiting the paradoxes of constitutional democracy?”, *Legality and Legitimacy*, ss.xiii-xliii.

⁹³ Bkz., Bendersky, Joseph, a.g.e., s.168.

⁹⁴ Jünger’den akt, Çelebi, Aykut, “Sunuş..”, *Siyasal Kavramı* çev. E.Göztepe, Metis Yay, İstanbul, 2006, s.9.

⁹⁵ 22 Nisan 1933’te, Martin Heidegger, Schmitt’e, kendisini Nasyonal Sosyalist hareket ile işbirliği yapmaya davet eden bir mektup yollar. Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.203.

Nazizm yanlısı öğrenci karşısında, yaşamını korumaya çalışan bir akademisyenin stratejik ve göstermelik kararı olarak görmek belki mümkün olabilirdi. Kuşkusuz, Schmitt'in içinde bulunduğu şartlarda, *Autoritas, non veritas facit legem* (Yasayı yapan hakikat değil, otoritedir) ilkesi her zamankinden daha fazla geçerlidir. Ancak Schmitt pasif bir parti üyesi olarak kalmamış, Hitler hükümetinin çeşitli komisyonlarında görev almış ve hatta Hitler'in *Kronjurist*'i (baş hukukçu) olarak ün kazanmıştır. Kuşkusuz bütün bunların karşılığında, *Der Begriff des Politischen*'in 1933 edisyonunda Karl Marx ve Georg Lukacs'a yaptığı referansları çıkarmak, Nazi ideolojisine uygun bir jargonla yazmak gibi entelektüel tavizler vermek durumunda kalmıştır.⁹⁶

Schmitt II. Dünya Savaşı sonuna kadar parti üyesi olarak kalmış olmasına rağmen, 1934 gibi erken bir tarihten itibaren parti içinde Nasyonal Sosyalist harekete bağlılığının samimiyetini sorgulayan muhalif sesler yükselmeye başlar. Bu muhalefetin ardında, en ateşli öğrencisi ve dostu Katolik entelektüel Waldemar Gurian vardır. Yahudi bir soydan gelen ve sonradan Katolik olan Gurian, Erik Peterson gibi, Schmitt'in Nazizme verdiği destek ile Katolik inancının hiç bir şekilde bağdaşmadığını ve esasında, Karl Löwith gibi, onun desizyonizminin bir tür nihilizm olduğunu öne sürerek onunla tüm ilişkisini keser. Gurian Ekim 1934-Aralık 1936 arasında, müstear bir isimle, İsviçreli bir göçmen dergisinde Schmitt'in geçmişi ve Nasyonal Sosyalist hareket içindeki yeri hakkında bir makale dizisi yayınlar.⁹⁷

Schmitt, Gurian'ın suçlamalarına karşı kendisini temize çıkarmak adına Ekim 1936'da Yahudi metinlerini Alman kütüphanelerinden atmayı teklif ettiği ve hatta meslektaşlarından Yahudi yazarlara atıfta bulunmamalarını istediği bir konferans organize eder.⁹⁸ Ancak, Yahudilerle geçmişteki ilişkileri ve ilk eşi gibi ikinci eşinin de Sırp olması kişisel düzeyde bir fırsatçı olarak değerlendirilmesine yol açar. Diğer yandan, tek otorite olarak devleti, parti politikalarının üstüne yerleştiren Hegelciliği ve Nazilerin biyolojik temelli politikaları karşısında nötr kalan dost-düşman tezi, bu muhalefete entelektüel bir gerekçe sağlar. Nazi ideolojisi kan bağı esasına dayanır ve halkı (*Volk*) ırksal bir cemaat (*Volksgemeinschaft*) olarak tanımlar. Bu perspektiften, önemli olan, devlet değil, ırka referansla tanımlanan ulusal birliktir. Dolayısıyla, bu durumda, devletin sivil toplumdan ayrı ve ondan üstün bir varlığı olamaz. Schmitt, entelektüel hayatının en başından bu yana, devleti, hem bireyin hem toplumun üstünde, onlardan bağımsız bir güç olarak görür. Üstelik Schmitt için Nazilerin idol-

⁹⁶ Bkz.,a.g.e., ss. 204,207.

⁹⁷ Bkz.,Mehring, Reinhard, "A Catholic Layman of German Nationality and Citizenship?", ss.80, 89.

⁹⁸ Bkz.,Höfele, Andreas, *No Hamlets: German Shakespeare from Nietzsche to Carl Schmitt*, Oxford University Press, 2016, s.253. Gurian'ın Schmitt'e duyduğu öfkenin kişisel bir boyutu da var. Schmitt öğrencisi Gurian'dan dostu Hugo Ball'un *Die Folgen der Reformation*'u hakkında sert, hatta düşmanca bir Review yazmasını istiyor. Ball'un Review'e öfkesi karşısında kendi sorumluluğunu kabul etmeyerek Gurian'ı yalnız bırakıyor. Bkz.,Höfele, Andreas, a.g.e.,s.253, dip 24.

leştirdiği halk, karar mercii değildir; halkın, “politik kararların koruması ve gölgesi altında” apolitik bir rolü vardır sadece.⁹⁹

Schmitt’in gelecekte Nazilerle yaptığı işbirliği konusunda kendisini savunurken sunduğu ana gerekçesi, yani, Nazizmi kendi teorileri yönünde dönüştürme, harekete bir yönelim ve anayasal bir çerçeve kazandırma projesi başarısızlıkla son bulur. Hareket, Schmitt’in istediği tarzda, geleneksel otoritaryan bir rejime yaklaşmak yerine totalitaryan bir diktatörlüğe dönüşür. Alain de Benoist, Renato Cristi ve Bendersky’nin başını çektiği bir grup yorumcu, Schmitt’te sivil toplumun özgürlüğünü ortadan kaldıran ve onu devlet içine masseden totalitaryan bir anlayışa rastlamanın imkânsız olduğu konusunda hemfikirdir.¹⁰⁰ Hitler’in 1934’te bir gecede onlarca muhalifini öldürtmesine, yazdığı “Der Führer schützt das Recht” (“Führer Hukuku Korur”) başlıklı makalesiyle hukuki bir meşruiyet sağlayan baş hukukçu (*Kronjurist*), 1937’de, fırsatçı ve kurnaz bir Katolik olduğu gerekçesiyle, partiden ve partiyle ilişkili tüm konumlardan tasfiye edilir. Ancak, yine de, savaş sonuna kadar Berlin Üniversitesinde ders vermesine izin verilir.

Savaşın bitiminden sonra, Berlin’i işgal eden müttefik güçler tarafından tutuklanır ve 18 ay gözetim altında tutulur. Uçlar arasında savrulmuş bir hayat, Nuremberg’deki bir mahkemede, bir Rus subayın huzurunda, hesap vermeye çağrılır. Kendisini sorgulayan Rus subaya, Alman bilim adamı Max von Pettenkofer’in ünlü deneyini anlatarak başlar. Pettenkofer’in tezi şudur; bir insanın hasta olduğuna inancı, hastalığa sebep olan bakteriden bile daha güçlüdür. Bu tezini kanıtlamak için, öğrencilerin gözü önünde, içinde kolera bakterisi kültürü bulunan bir bardak su içer, ama hastalanmaz. Aynı şekilde, Schmitt de, Nazi olmadığına duyduğu inancın, Nazizm zehrine bir panzehir üreterek, gerçekliğin kaba ve acımasız görüntüsünü hükümsüz kıldığını düşünür: “kesinlikle aynı şeyi yaptığımı görebilirsiniz: Nazi bakterisinden içtim ama etkilenmedim”.¹⁰¹

Schmitt’in teslimiyetinin ardında, yeryüzüne umudu salıveren bir teoloji vardır. Heinrich Meier ve Wolfgang Palaver, Schmitt’in çok tartışılan Yahudi karşıtlığını, aynı teolojik vizyonun bir ürünü olarak görürler. Onlar için de, *Hıristiyan Epimetheus*’un Nazizmle yaptığı işbirliğinin ve Yahudi-karşıtlığının gerisinde, Hıristiyan eskatolojisi yatar. Bu yoruma göre, Schmitt’in Yahudi-karşıtlığı, bir tür “demonoloji”dir; ve bu demonoloji içinde Yahudiler, “kozmetik “mukadder düşman” olarak yer alırlar.¹⁰² Schmitt’in, bu teolojik vizyonu, 1950 tarihli, geç dönemine ait *Der Nomos*

⁹⁹ Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich* ss.221-222. 223,242,244.

¹⁰⁰ Bkz., Cristi, Renato, *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism*, University of Wales Press, 1998, s.5; Benoist, Alain de, “Schmitt in France”, çev. Ackerman, Kathy, *Telos*, winter, Issue 126, 2003, ss.142-143.

¹⁰¹ Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.262.

¹⁰² Bkz., Bendersky, Joseph, “New Evidence, Old Contradictions: Carl Schmitt and Jewish Question”, *Telos*, issue 132, Telos Press, fall 2005, s.67. Meier, Heinrich, *The Lesson of Carl Schmitt*, ss.153-155.

der Erde im Völkerrecht des Jus Publicum Europaeum [Uluslararası Avrupa Kamu Hukukunda Yeryüzünün Nomos'u]’da, muhafaza ettiğini görmek mümkündür.¹⁰³

1945’te, kendisini tutuklamaya gelen askerler, aile yadigarı iki Kutsal Kitabı almak isteyip istemediğini sordukları anda, umut ile “sessizliğin güvenliği” arasında bir karar verir: “Hayır, onları almayın”¹⁰⁴ Schmitt, sorgulamanın ardından ülkesine gönderilir, ama bir daha ders vermesi yasaklanır. Doğduğu yere, Plettenberg’e döner. Hayatı boyunca bir daha ders veremez; ama ünü çoktan Almanya’nın sınırını aşmıştır ve evi kendisiyle politika konuşmak isteyenlerle dolup taşar. 1985’te, 97 yaşında iken Plettenberg’de ölür.

¹⁰³ *Nomos* kavramını her biri tek başına eksik kalan normativist ve desizyonist yaklaşımı sentezleyen ortak bir matris, “düzen ile yönelimin birliği” olarak kavramsallaştıran ve bu bakımdan olgunluk döneminin en önemli metni sayılabilecek bu kitapta Schmitt, *nomos*un yanlış bir şekilde salt yasa (*Gesetz*), yani yasal sistemlere gönderen bir şey olarak çevrilmesine karşı çıkarken bundan büyük ölçüde sürgün-sonrası Yahudi legalizmini sorumlu tutar. Ona göre, politika ile din, düzen ile yönelim, mekân ile yasa arasındaki birliği ortadan kaldıran ve kral değil, Kayzer isteyen sürgün sonrası Yahudiler, Sofistler ve Platon ile başlayan içi boş legalizmin taraftarlığını yapmışlardır. Öyle ki, Schmitt’e göre, Yahudiler *nomos*’u boş, formel bir legalizme dönüştürerek Kayzerizmin kurucusu olmuşlardır. Bkz., Schmitt, Carl, *The Nomos of the Earth in the International Law of the Jus Publicum Europaeum*, trans.G.L. Ulmen, Telos Press, 2003, s.63. Ayrıca bkz., Günsoy, Funda, *Felsefe ile Teolojinin Kavşağında: Schmitt ve Strauss’ta ‘Politik Olan’*; Kardeş, Ertan, *Schmitt’le Birlikte, Schmitt’e Karşı*, ss.175-208.

¹⁰⁴ Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, ss.262-263.

Bibliyografya

BALAKRISHNAN, Gopal (2000). *The Enemy: An Intellectual Portrait of Carl Schmitt*, Verso, NY.

BENDERSKY, Joseph W (1983). *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, Princeton University Press.

(2005). "New Evidence, Old Contradictions: Carl Schmitt and Jewish Question", *Telos*, issue 132, (64-82).

(2017). "Schmitt's Diaries", *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*, eds:J. Meierhenrich-O.Simons, Oxford University Press, (117-146).

BENOÎST, Alain de (2003). "Schmitt in France", çev. K.Ackerman, *Telos*, winter, Issue 126, (133-152).

CRİSTİ, Renato (1998) *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism*, University of Wales Press.

COLLINGWOOD, Robin G (1996). *Bir Özyaşam Öyküsü*, çev. A.Nihal Akbulut, YKY, İstanbul.

(1982). *An Autobiography*, Oxford University Press.

ÇELEBİ, Aykut (2006). "Sunuş..", *Siyasal Kavramı* çev. E.Göztepe, Metis Yay, İstanbul.

DYZENHAUS, David (2017). "The Concept of the Rule of Law State in Carl Schmitt's *Verfassungslehre*", *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*, eds:J. Meierhenrich-O.Simons, Oxford University Press, (490-509).

EMDEN, Christian J (2005). "Review: *Legality and Legitimacy*", H-German, H-Net Reviews, June.

GOTTFRIED, Paul Edward (1990). *Carl Schmitt: Politics and Theory*, Greenwood Press, USA.

GROSS, Oren (2000). "The Normless and Exceptionless Exception: Carl Schmitt's Theory of Emergency Powers and the "Norm-Exception" Dichotomy", *Cardozo Law Review*, vol.21, (1825-1868).

GÜNŞOY, Funda (2010a). *Felsefe ile Teolojinin Kavşağında: Schmitt ve Strauss'ta Politik Olan*, Paradigma Yay.

(2011). "Book Review: Political Romanticism", *Kaygı*, sayı:17, (205-211).

(2010b). "Carl Schmitt'in Metodu", *Journal of Alternative Perspectives in Human Sciences*, vol.1, (1-11).

HERRERO, Montserrat (2004). "Der Nomos der Erde and the Legitimacy for a New World Order", *Constructing World Orders fifth Paneuropean International Relations Conference*, Lahey, Taylor&Francis Publications, (1-17).

(2015). *The Political Discourse of Carl Schmitt: A Mystic of Order*, Rowman&Littlefield Publishers.

HÖFELE, Andreas (2016). *No Hamlets: German Shakespeare from Nietzsche to Carl Schmitt*, Oxford University Press.

KALYVAS, Andreas (2000). "Hegemonic sovereignty: Carl Schmitt, Antonio Gramsci and the constituent prince", *Journal of Political Ideologies*, vol 5, (343-376) .

KARDEŞ, Ertan (2015). *Schmitt'le Birlikte, Schmitt'e Karşı*, İletişim Yayınları, İstanbul.

KELSEN, Hans (1945). *General Theory of Law and State*, trans.A. Wedberg, Russell&Russell, NY.

KOSKENNEMİ, Martti (2017)."Carl Schmitt and International Law", *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*, eds:J.Meierhenrich-O.Simons, Oxford University Press, (592-611).

LEE, Stephen J (2002). *Avrupa Tarihinden Kesitler 1789-1980*, çev. S.Aktur, Dost Yayınları.

McCORMICK, John (2004). "Identifying or Exploting the paradoxes of constitutional democracy?", *Legality and Legitimacy*, çev. J.Seitzer, Duke University Press.

(1997). *Carl Schmitt's Critique of Liberalism: Against Politics as Technology*, Cambridge University Press.

MEIER, Heinrich (1998) *The Lesson of Carl Schmitt: Four chapter on the distinction between political theology and political philosophy*, trans. Marcus Brainerd, The University of Chicago Press.

MEIERHENRICH, J- SİMONS, O (2017). "A Fanatic of Order in Epoch of Confusing Turmoil", *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*, eds:J.Meierhenrich-O. Simons, Oxford University Press, (3-70).

MEHRİNG, Reinhard (2017). "A Catholic Layman of German Nationality and Citizenship?", *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*, eds:J.Meierhenrich-O.Simons, Oxford University Press, (73-95).

MORGENTHAU, Hans (1940). "Positivism, Functionalism and International Law", *The American Journal of International Law*, vol.34, no.2, (260-284).

MÜLLER, Jan (1999). "Carl Schmitt's Method: Between Ideology, Demonology and Myth", *Journal of Political Ideologies*, 4 (1),Carfax Publishing, (61-85).

ORLOW, Dietrich (1999). "Review: Popular Sovereignty and the Crisis of German Constitutional Law: The Theory and Practice of Weimar Constitutionalism", *The Journal of Modern History*, vol.71, no.4, (995-998).

ÖKTEM, Niyazi-TÜRKBAĞ, Ahmet Ulvi (2001). *Felsefe, Sosyoloji, Hukuk ve Devlet*, Der Yayınları, İstanbul.

PALAUER, W (1996). "Carl Schmitt on Nomos and Space", *Telos*, issue 106, winter, (105-127)

PAULSON, Stanley L (2005). "The Theory Public Law in Germany 1914-1945", *Oxford Journal of Legal Studies*, vol.25, no.3, Oxford University Press, (525-545).

RİNGER, Fritz (1990). *The Decline of the German Mandarins*, Wesleyan University Press.

(2003). *Weber'in Metodolojisi*, çev: M.Küçük, Doğu-Batı Yay,Ankara.

SABİNE, George (1944). "Review: The Decline of Liberalism as an İdeology with Particular Reference to German Politico-Legal Thought", *The Philosophical Review*, vol.53, no.5, (506-507).

SACERDOTİ, Gilberto (2007). *Kurban ve Egemenlik*, çev. Zuhul Yılmaz, Dost Kitabevi Yay.

SCHEUERMAN, William E (1999). *Carl Schmitt: The End of Law*, Rowman&Littlefield Publishers.

SCHMİTT, Carl (1996). *Roman Catholicism and Political Form*, çev: G.Ulmen, Greenwood Press, USA.

(2008). *Political Theology II*, trans-eds.M. Hoelzl-G.Ward, Polity Press.

(2003). *The Nomos of the Earth in the International Law of the Jus Publicum Europaeum*, trans.G.L. Ulmen,Telos Press.

(2004). *Legality and Legitimacy*,çev. J.Seitzer, Duke University Press.

(2008). *Constitutional Theory*, çev-ed. J.Seitzer, Duke University Press

(1985). *Political Theology: four chapters on the concept of Sovereignty*, çev: George Schwab, MIT Press, Cambridge.

(2014). *Dictatorship*, trans: Michael Hoelzl-Graham Ward, Polity Press.

(1986). *Political Romanticism*, trans.G.Oakes, The MIT Press.

(2004). "Theory of the Partisan: Intermediate Commentary on the Concept of the Political" *Telos* 127, (11-78).

(2007). *The Concept of the Political*, University of Chicago Press.

SCHULZE, Hagen (2005). *Avrupa'da Ulus ve Devlet*, çev.Timuçin Binder, Literatür Yay.

SCHWAB, George (2007). "Introduction", *The Concept of the Political*, University of Chicago Press.

SEİTZER, Jeffrey-THORNHILL, Christopher (2008). "An Introduction to Carl Schmitt's Constitutional Theory: Issues and Context", *Constitutional Theory*, çev-ed. J.Seitzer, Duke University Press, (1-50).

ULMEN, Gary (1996). "Introduction", *Roman Catholicism and Political Form*, çev: G.Ulmen, Greenwood Press, USA.

SHERRATT, Yvonne (2013). *Hitler's Philosophers*, Yale University Press.